

02

2010
ročník 62
40 Kč

čtenář

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY

OBSAH

- 43** _____ **Stav domácích webových stránek veřejných knihoven na konci roku 2009** > Aleš Brožek
- 47** _____ **MATRIX: šablona webu pro malé knihovny – verze 2.0**
> Kateřina Hubertová
- 49** _____ **Česko-slovenský projekt Záložka do knihy spojuje školy**
> Rozália Cenigová
- 51** _____ **JAK NA TO: Zákoník je také kniha**
Závaznost knihovního řádu > Petra Koutná
- 52** _____ **PO KOM SE JMENUJE?**
Šmidingerova knihovna Strakonice > Darina Brůžková
- 54** _____ **Bodové knihy aneb Rozšíření nabídky knih pro nevidomé**
> Daniela Hladíková
- 55** _____ **JAK NA TO**
Než se rozhodnete zřídit informační centrum...
> Markéta Beyerová
- 65** _____ **Přihlaš babi a dědu na Facebook!** > Olga Biernátová
- 66** _____ **Typologie specifických čtenářů v knihovnách**
> Radim Badošek
- 73** _____ **Portál české literatury v novém**
- 74** _____ **Jihočeská univerzita otevřela novou**
Akademickou knihovnu > Květa Cempírková
- 75** _____ **Z KNIHOVEN**
- 78** _____ **SYLVA ŠIMSOVÁ ODPOVÍDÁ Z ANGLIE**
- 79** _____ **ZE SVĚTA**
- 80** _____ **NOVINKY Z FONDU KNIHOVNY KNIHOVNICKÉ LITERATURY**
NÁRODNÍ KNIHOVNY ČR
_____ **PŘEDSTAVUJEME SVÉ LOGO**
Městská knihovna Jirkov

Středočeský kraj

Vydává:

Středočeská vědecká knihovna v Kladně,
příspěvková organizace Středočeského kraje,
ul. Generála Klapálka 1641, 272 01 Kladno

Evid. č. časopisu MK ČR E 485 ISSN 0011-2321

Šéfredaktorka: Mgr. Lenka Šimková

Redaktorka: Olga Vašková

Grafická úprava a sazba: Kateřina Bobková

Redakce a inzerce: Klementinum 190, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 941 159

e-mail: ctenar@svkkl.cz, redakcectenare@centrum.cz

Redakční rada:

PhDr. Jiřina Kádnerová (předsedkyně),
Mgr. Gabriela Jarkulišová, PhDr. Ladislav Kurka,
Ing. Jiří Mika, Mgr. Petra Miturová, PhDr. Vít Richter,
PhDr. Vladimíra Švorcová

Tisk: Serifa, Jinonická 80, 158 00 Praha 5

Distribuce:

Objednávky na předplatné přijímá
redakce časopisu ČTENÁŘ: měsíčník pro knihovny
Klementinum 190, 110 00 Praha 1, tel.: 224 941 159
e-mail: ctenar@svkkl.cz, redakcectenare@centrum.cz,
<http://ctenar.svkkl.cz>

Rozšiřují též společnosti holdingu PNS a.s. – drobný prodej;
MONITOR CZ, s.r.o.; SUWECO CZ s.r.o.;

B. Welemínová – PERIODIKA.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím poštovní
přepravy Praha čj. 1371/1994 ze dne 20. 6. 1994

Podávání novinových zásilek bylo povoleno
Českou poštou, s.p. OZSeČ Ústí nad Labem,
dne 21. 1. 1998, j.zn. P-327/98

Předplatné pro Slovensko: L. K. PERMANENT spol. s r.o.,
Hattalova č. 12, 831 03 Bratislava, tel.: +421 244 453 711
e-mail: lkperm@lkpermanent.sk

Cena jednoho čísla 1,992 EUR, roční předplatné 22,572 EUR
(dvojčíslu 2,656 EUR); cena jednoho čísla 40 Kč,
roční předplatné 460 Kč (dvojčíslu 60 Kč)

Časopis vychází s podporou dotace z programu MK ČR
Knihovna 21. století

Vydavatel si vyhrazuje právo zveřejnit publikované
materiály i na internetu.

Číslo odevzdáno k tisku 5. 2. 2010

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

FROM THE CONTENTS

- > Public-library websites at the end of 2009 *Aleš Brožek* |43
- > MATRIX: Website template for small libraries 2.0
Kateřina Hubertová |47
- > Czecho-Slovak project: Bookmark brings schools together
Rozália Cenigová |49
- > HOW TO: Statutes are books too – Are library rules binding
on users who use anonymous library services which
do not require registration? *Petra Koutná* |51
- > NAMED AFTER WHOM?
The Šmidinger Library in Strakonice *Darina Brůžková* |52
- > Braille books, or: Increasing the number of books on offer
to the blind *Daniela Hladíková* |54
- > HOW TO: Before you decide to set up an information centre
Markéta Beyerová |55
- > Get grandma and grandpa on Facebook! *Olga Biernátová* |65
- > Typology of readers in libraries *Radim Badošek* |66
- > From the libraries |75
- > Regular features
- > PRESENTING OUR LOGO: Jirkov Municipal Library
Marie Bečvářová

AUS DEM INHALT

- > Zustand inländischer Webseiten der öffentlichen Bibliotheken
am Ende des Jahres 2009 *Aleš Brožek* |43
- > MATRIX: Webschablone für kleine Bibliotheken – Version 2.0
Kateřina Hubertová |47
- > Tschecho-slowakisches Projekt: Lesezeichen ins Buch verbindet
die Schulen *Rozália Cenigová* |49
- > WIE DARAUf: Gesetzbuch ist auch ein Buch –
Ist die Bibliotheksordnung für den Benutzer verpflichtend,
der die ungenannten Bibliotheksdienste, derer Bedingung keine
Registration ist, ausnützt? *Petra Koutná* |51
- > NACH WEM WIRD SIE GENANNT? Šmidingers Bibliothek
Strakonice *Darina Brůžková* |52
- > Bücher in Breilleschrift oder Erweiterung des Bücherangebots
für Blinden *Daniela Hladíková* |54
- > WIE DARAUf: Vor der Entscheidung das Informationszentrum
zu gründen *Markéta Beyerová* |55
- > Melde deine Großeltern bei Facebook an! *Olga Biernátová* |65
- > Typologie der spezifischen Leser in den Bibliotheken
Radim Badošek |66
- > Aus den Bibliotheken |75
- > Ständige Spalten
- > WIR STELLEN UNSER LOGO DAR:
Stadtbibliothek Jirkov *Marie Bečvářová*

Vážení a milí čtenáři, od roku 1999 jste v únorových nebo březnových číslech nacházeli hodnocení webových stránek českých knihoven. Tohoto úkolu se ujal a s pečlivostí a vytrvalostí sobě vlastní až dodnes na něm pracuje Ing. Aleš Brožek. Tabulka, která byla před 11 lety poprvé součástí jeho příspěvku, obsahovala 56 kolonek, tedy tolik veřejných knihoven se dostalo pod autorův drobnohled. A dá se říci, že to byl tenkrát téměř úplný adresář knihovnických webů.

Délka hodnotící tabulky se však postupně prodlužovala a zabírala ve Čtenáři stále větší prostor – ta za rok 2009 by už spolykala všech 40 stran. Proto ji najdete jen v elektronické verzi časopisu, v jeho tištěné podobě přinášíme pouze doplňující komentář, v němž autor naznačuje, že je to naposled, co si tímto způsobem „obohatit“ vánoční svátky! Tak uvidíme.

Přes výše zmiňovaný nárůst webových stránek knihoven je však stále dost těch, které svou prezentaci teprve připravují. Pomoci jim v tom může hradecká městská knihovna, která koncem loňského roku dokončila vývoj nové šablony webu pro malé knihovny – verze 2.0, o níž přinášíme podrobnou informaci.

Turistická sezona je pro většinu z nás v nedohlednu, avšak v informačních centrech přípravy na ní běží na plné obrátky. Potvrdit to mohou mnohé knihovny, které taková centra provozují. A ty, které by se do podobného dobrodružství chtěly pustit, může prvními kroky provést důkladně zpracovaný příspěvek M. Beyerové, který jsme bez nejmenších pochybností zařadili do rubriky *Jak na to...* Věříme, že se stane ohmatanou příručkou všech odvážných.

Abychom však nebyli jen vážní, zařadili jsme do tohoto čísla příspěvek R. Badoška, který se dokázal podívat na složité téma s nadhledem a humorem. Domníváme se, že jeho typologie specifických čtenářů a rady, jak se k nim chovat, mohou zaujmout knihovníky ve službách.

Z množství článků, na které se v tomto přehledu nedostalo, bych ještě ráda upozornila na česko-slovenský projekt, který otevřel možnosti spolupráce dětí z obou republik, a připravil také půdu pro vzájemně hlubší poznávání. Dík za něj.

Olga Vašková

☑ Desátá jubilejní **Noc s Andersenem** proběhne v pátek **26. března 2010**.

Kolik je na světě pohádek?
Tolik, že nevejdou se do řádek.
A přece – jako sametová sluncem zářící kuřátka,
každý den vylihne se nová pohádka.
Máme-li dosud tajná přání,
žijí i víly z mořských pěn.
Proto k nám jako na pozvání
přichází i pan Andersen.

(k obrázku Jiřího Fixla napsal básník Josef Brukner pro NSA 2010)

Stránky věnované projektu jsou http://www.knihovnabbb.cz/cz/noc_s_andersenem.

☑ Anketa **SUK 2009 – Čteme všichni** o nejčtenější a nejoblíbenější knihu uplynulého roku probíhá od ledna do března 2010. V rámci akce se udělují následující ceny:

1. Cena dětí,
2. Cena knihovníků,
3. Cena Noci s Andersenem,
4. Cena ministra školství mládeže a tělovýchovy za přínos k rozvoji dětského čtenářství.

První tři jsou anketní, cena ministra je udělována na základě rozhodnutí poroty složené z učitelů českého jazyka. Děti a knihovníci mohou hlasovat do **20. 3. 2010** pro jakoukoliv knihu vydanou v roce 2009. Porota učitelů posuzuje pouze novinky českých autorů.

Ceny získávají spisovatelé, ilustrátoři a nakladatelé. Slavnostní vyhodnocení 18. ročníku proběhne v Památníku národního písemnictví na Strahově **31. 3. 2010** za přítomnosti oceněných spisovatelů, ilustrátorů a nakladatelů. Součástí je též autogramiáda.

Více informací a hlasovací lístky naleznete na http://www.npkk.cz/npkk/suk_cteme10.php.

Stav domácích webových stránek veřejných knihoven na konci roku 2009

Nedalo mi to ani loni, na Štědrý den jsem rozbil dárky a poté usedl k počítači, abych začal prohlížet úvodní stránky knihoven. Důvod byl prostý. Zajímalo mne, zda jich bude již aspoň 1800. Když jsem totiž v lednu 2009 chystal do Čtenáře článek¹, očekával jsem, že se počet webů českých knihoven na internetu dostane k číslu 1500. K odhadu jsem využil seznamu knihoven² udržovaného firmou LANius, královéhradeckého seznamu knihoven³ užívajících šablonu pro malé knihovny a karvinského seznamu knihoven⁴, které pracují s aplikací www stránky z balíku knihovnických a bibliografických služeb Biblioset.

Proč jsem tak postupovat nemohl na konci roku 2009, je jednoduché. Na jeho začátku totiž došlo k problémům s firmou, na jejímž serveru jsou umístěny stránky vytvořené pomocí zmíněné šablony. Královéhradečtí knihovníci se proto rozhodli využít projektu VISK 3 k získání prostředků na zakoupení vlastního serveru a k dalšímu rozvoji šablony, což zabralo nějaký čas. Knihovny, které dosud neměly své vlastní stránky a nechtěly v roce 2009 čekat, až bude nový server zprovozněn, se musely rozhodnout pro jiná řešení. Pro mne to znamenalo prohledat internet a zjistit, zda se jejich nové stránky objevily na webových serverech zřizovatelů, na serverech firem, které se živí z reklamy a poskytují prostor pro web zdarma, nebo zda knihovny dokonce začaly provozovat vlastní webový server.

K ruce jsem si vzal nejprve tabulku, která byla součástí elektronické verze mého článku hodnotícího stav 1084 webů na konci roku 2007⁵. V ní jsem zkontroloval adresy a zanesl do ní změny. Bylo jich téměř 150 a jen v několika případech došlo k přeměrování ze starých adres na nové. Pak jsem začal hledat a připisovat adresy nově vytvořených webů. Postupoval jsem podobně jako v předchozích letech. Do tabulky jsem zařadil jen takové stránky, které uváděly více než jen adresu knihovny a otevírací dobu. Výjimkou byly knihovny, které měly elektronický katalog v rámci REKS. K nim jsem tradičně přiřadil stránky i s nedostatečným množstvím informací o vlastní knihovně.

V prvních lednových dnech tohoto roku jsem dospěl k nové excelové tabulce obsahující již 2102 adres (*pozn. red.: tabulka bude uveřejněna v elektronické verzi Čtenáře č. 2 na <http://ctenar.svkk1.cz>*). Kdybych zařazoval i stránky, z nichž se člověk dozvěděl pouze otevírací dobu nebo adresu, bylo by jich ještě o několik set více. Z královéhradeckého seznamu jsem totiž nepřevzal 200 knihoven, protože si šablonu sice zaregistrovaly, ale v lepším případě do ní vepsaly jen tu otevírací dobu. Ze stejného důvodu jsem vyřadil i kolem stovky knihoven, které jsou uvedeny v karvinském seznamu.

Přestože počet webů přesáhl 2000, stále v tabulce chybějí názvy některých větších měst. Již tradičně se do ní nedostala třináctitisícová Krupka ani sedmitisícový Frýdlant, protože na webech těchto měst je nedostatek údajů o knihovně. Své stránky si už vytvořili knihovníci ze sedmitisícových Kraslic.

Informace o některých městských a místních knihovnách se najdou na více webech. Proto počet knihoven v tabulce, která je v tomto textu a která ukazuje, jak se od roku 1998 zvyšuje počet webů českých veřejných knihoven, je nižší než počet nalezených webů.

Rok	Počet prohlédnutých webů	Počet knihoven	SVK (KK)	OK	MěK	MK	Pobočky
1998	55	55	4	16	34	1	0
1999	102	102	9	22	68	1	2
2000	157	157	9	23	116	7	2
2001	225	220	9	23	166	19	3
2002	308	295	14	22	214	42	3
2003	396	381	14	0	283	81	3
2004	457	443	14	0	320	107	2
2005	546	520	14	0	345	158	3
2006	683	641	14	0	391	231	5
2007	1084	995	14	0	402	573	6
2009	2102	1911	14	0	464	1427	6

Poznámka: V roce 1998 jsem nehodnotil stránky pěti státních vědeckých knihoven, přestože už své stránky měly, ale patřily mezi tzv. „čisté“ vědecké knihovny. Od roku 1999 bylo uváděno i jejich vyhodnocení.

Je pochopitelné, že zřizovatel knihovny často požaduje, aby se knihovna prezentovala nejen na svých, ale i na jeho stránkách. Proto se o stejných aktivitách knihovny dočteme na několika místech. Zdá se mi však zbytečné, aby knihovny měly více svých webů. Pak to dopadá tak, že jejich návštěvník je zmaten. Neví, zda má sledovat web vytvořený šablonou pro malé knihovny a současně šablonou z eStránek (případ Chýnova a Plané nad Lužnicí), web vytvořený Bibliosetem a také šablonou z eStránek (případ Sedlce na Litoměřicku, Stavenic a Sukorad), weby využívající starou i novou verzi šablony pro malé knihovny (Smidary).

Údaje o tom, jak knihovníci přistupují k tvorbě stránek, poskytuje sloupeček s adresami webových stránek. I přesto, že byly v roce 2009 komplikace se šablonou pro malé knihovny, přijatelně ji využilo od listopadu 2005 až dosud více než 400 knihoven. V adrese mají doménu wz, zatímco stránky vytvořené podle nové verze šablony pro malé knihovny a umístěné na novém serveru mají doménu webk. Těch se od 18. listopadu 2009 sice zaregistrovalo již devatenáct, pro nevyhovující úroveň jsem jich do seznamu zařadil jen osm. Z nich mne nejvíce zaujaly stránky knihovny města Smržovky a obce Bulhary.

Stránky vytvořené pomocí aplikace Biblioset mají adresu *XX.knihovna.info*, kde XX je název obce. Je jich už 240. Oproti šabloně pro malé knihovny, která má jednotnou podobu, jsou pestřejší, protože si knihovníci mohou vybírat z devíti různých vzorů. V roce 2009 je využili například litoměřičtí knihovníci, aby měly i neprofesionální knihovny v tomto regionu své stránky. Zaujalo mne, že v několika případech si (Klenceč, Prackovice, Radešín) na nich lze přečíst oblíbený recept místní knihovnice. Knihovníci z jihlavského regionu vytvořili stránky v Bibliosetu, aby měli kam umístit odkazy na on-line katalogy pracující v Regionálním knihovním systému REKS.

Jednoduchou šablonu knihovnických stránek vytvořil před několika lety správce sítě jedné brněnské knihovny. Adresa knihoven, které ji využily, je ve tvaru *naseknihovna.cz/XX*. V roce 2009 s ní začali pracovat knihovníci z Hlubočce, Mostů u Jablunkova a Pusté Polomi, takže počet knihoven dosáhl čísla 21.

Již v loňském článku jsem zmínil esteticky příjemně působící eStránky. V roce 2009 si je zvolilo dalších více než padesát knihoven, takže nyní má přes sto knihoven doménu ve tvaru *www.knihovnaXX.estranky.cz*. Za nejzdařilejší loni vzniklé stránky považuji ty, které vytvořili knihovníci z Budislavi, Proboštova a Zástřizel. Za pozornost však stojí i stránky vytvořené pro dětské oddělení knihovny v Nové Včelnici.

Nabídka dalších provozovatelů webů zdarma knihovníci v roce 2009 ve větší míře nevyužili. Na webu Internet centra (doména *ic* a nyní i *webpark*) najdeme necelou dvacítku knihoven nebo obcí se stránkou věnovanou knihovně. Z nových stránek stojí za pozornost snad jen stránky knihovny v Břidličné a v Řece.

Poměrně graficky hezké stránky se najdou i u provozovatele *Webnode* se stejnojmennou doménou. Dost si slíbují od stránek knihovny Sebranice. Ty však byly spuštěny teprve v prosinci 2009. Obsažné jsou i stránky knihovny Dolního Bousova (mají však vlastní doménu) a Ořechova u Brna.

Jméno poskytovatele *Webgarden* najdeme v adrese stránek knihovny v Žalanech, které byly spuštěny už v roce 2008, loni je zatím žádná další veřejná knihovna nenásledovala.

Do tabulky jsem zařadil i tři knihovny (Lednice, Sedlice a Vřesová), jejichž stránky mají charakter spíše blogu a tento výraz je i v jejich adrese i v názvu poskytovatele webhostingu. V této souvislosti připomínám, že s komentováním situace (blogování) v knihovně začaly před lety vyškovské knihovnice a mikrobloggerovací síť Twitter začaly loni využívat snad jako první litvínovské knihovnice.

I když jsem si ve většině případů prohlédl pouze úvodní stránky (výjimkou byly knihovny používající šablonu nebo Biblioset, kde jsem otvíral všechny jejich stránky, abych jim při vyřazování ze seznamu neukřivdil), zhodnotil jsem jejich úroveň jedním až pěti body. Stránky, z nichž byl pouze vstup do elektronického katalogu, jsem nebodoval, protože mají uniformní podobu. Z hodnocených stránek jich 45 % dostalo nejnižší počet bodů, průměrných bylo 12 % a nejkvalitnějších (pětibodových) bylo jen 18 %. V porovnání se stavem před dvěma roky se situace příliš nezměnila. O stránky, kterým jsem už dříve nemohl nic vytknout, se knihovníci nadále vzorně starali. Odbyté stránky zůstávaly dále stranou jejich zájmu.

Mnohé stránky nebyly dlouhou dobu aktualizované. Předpokládal jsem, že většina bude reagovat na vánoční svátky, upozorní na změněnou výpůjční dobu, popřeje svým čtenářům. Na řadě stránek chyběla rubrika *Aktuality*, kam by se takové informace hodily. Tam, kde byla rubrika s takovým názvem, jsem se dočetl nejen o již ukončené akci *Knih mého srdce*, ale na stránkách podbořanské knihovny jsem byl dokonce vyzván, abych o knize hlasoval! Naproti tomu stránky knihovny v Hostěrádkách, které jsem prohlížel 2. ledna, již informovaly o narození prvního letošního občanka v jejich obci.

Úvodní stránky nepřipomínaly pouze Knihu mého srdce, ale ve více než deseti případech na nich byla ikonka upozorňující, že se o knihovně dozvíme na Facebooku. Ještě častěji jsem na nich nacházel logo nových projektů podporujících čtenářství – Čte-Sy-Rád a BiblioHelp.

Oproti předchozím letům jsem zaznamenal výrazné zlepšení stránek Dobrušky, Horní Plané, Jáchymova, Kamenice nad Lipou, Křemže, Poteče, Ratiškovice, Železného Brodu. Řada dosud kvalitních stránek dostala nový atraktivní design (Boskovice, Břeclav, Česká Kamenice, Česká Lípa, Česká Skalice, Chodov, Chomutov, Ostrov, Písek, Rýmařov, Slaný, Trutnov aj.). Z knihoven, které dosud neměly vlastní web, mne zaujaly stránky Blovic, Brtnice, Častrova, Napajedel, Nýřan, Petrovic u Blanska, Polné, Železné Rudy ad. Vzniklo i několik stránek pro dětská oddělení (v seznamu je u typu knihovny zkratka DO). Za zmínku stojí dětský web *librišek* královéhradecké knihovny, web pro mládež *knihovna4u.cz* pražské městské knihovny či naopak web pro seniory knihovny v Králíkách. Někteří zřizovatelé si nechali zhotovit stránky od profesionální firmy a vydělali na tom i knihovníci (např. firma *Allegro* vytvořila v dubnu 2009 hezké stránky pro Komorní Lhotku i její knihovnu a firma *Iweby.cz* spustila v září 2009 stránky nejen pro Paskov, Řepiště a Vratimov, ale i pro jejich knihovny).

Pro snazší aktualizaci stránek zvolily další knihovny redakční systémy. Systém *Netnews Publisher* začala používat Knihovna města Ostravy, systém *Joomla* knihovna v Břidličné, Strašicích a Varnsdorfu, pro *Wordpress* se rozhodli pacovští a rumburští knihovníci, pro *vismo* knihovníci z Rudné, pro redakční systém firmy *webnode* oslavští knihovníci. Stránky zřizovatele knihovny ve Staňkovicích a Křemži začaly být udržovány redakčním systémem *IPO* od firmy *Antee*.

Potěšil mne i nárůst stránek s on-line katalogem. Knihovníci v Doksech v r. 2009 nasadili plnohodnotný WWW OPAC (KpWin SQL). V průběhu roku 2009 se dostal on-line katalog v systému Kp-Win na web knihovny v Bohuslavici nad Vlárí, Brumov-Bylnici, Loštici, Městě Albrechtově, Štítné nad Vlárí, Tlumačově a Úsově. Regionální systém firmy Kp-Sys byl loni zaveden v Brumov-Bylnici, Chebu, Javorníku, Valašských Kloboukách, Vizovicích a Žulové. Protože se rozšířil

do dalších malých knihoven i v regionech, kde s jeho zaváděním začali v předchozích letech, využíval se na konci roku 2009 v téměř 130 knihovnách v 15 regionech, jak ukazuje mapka⁶.

Ještě úspěšnější byla loni firma LANius. On-line katalog stejnojmenného systému se objevil na stránkách knihoven v Hruškách, Jevišovce na Břeclavsku, Lubech u Chebu a Moravském Žižkově. Na stránkách dalších 46 městských a 42 obecních knihoven najdeme nově on-line katalog v systému Clavius. Vylepšená verze tohoto katalogu s prvky Webu 2.0 byla na konci roku k vidění na stránkách opavské knihovny a lze předpokládat, že se v roce 2010 masově rozšíří. Nejvíce musela potěšit firmu LANius obliba jejího regionálního knihovního systému REKS. Během roku 2009 v něm začalo pracovat dalších minimálně 150 knihoven v minimálně osmi regionech. Slůvko minimálně je použito proto, že v přehledu www katalogů knihoven používajících knihovní systém firmy LANius⁷ chybí údaje z Kutnohorska, Milevska, Písecka, Prachaticka a Příbramska. Naštěstí se najdou odkazy do katalogů knihoven zapojených do systému REKS na webech příslušných regionálních knihoven. Výjimkou je litoměřická knihovna, kde naopak odkazy do katalogů 18 knihoven Litoměřicka chybí a zájemce o ně se musí spokojit se zmíněným přehledem.

Díky systému REKS by si návštěvníci více než 600 malých knihoven v 25 regionech v Čechách a na Moravě mohli z pohodlí domova zjišťovat, jaké knižní novinky došly do jejich knihovny, a prodlužovat své výpůjčky. To, že se tak neděje, prozrazují statistiky, které jsou součástí katalogu (ze statistiky katalogu knihovny v Potůčkách vyplynulo, že do něj vstoupil kdosi jen 4. září a pak až já 25. prosince). Mohou si za to sami knihovníci, protože tyto katalogy dostatečně nepropagují. Odkazy na stránkách malých knihoven většinou chybí (i když v šabloně pro malé knihovny se počítá s informací o on-line katalogu v nabídce Odkazy), odkazy na knihovny využívající REKS v daném regionu se na stránkách regionálních knihoven špatně hledají (navíc na českokrumlovských stránkách je odkaz do katalogu v Netřebicích, Lipnu nad Vltavou a Rychnově nad Malší chybny).

V tomto roce se dá očekávat větší nabídka šablon na webech firem poskytujících web zdarma, nárůst knihoven, které budou mít zájem o novou verzi šablony pro malou knihovnu, a zapojování dalších knihoven do regionálních systémů. Počet webů knihoven tak může dosáhnout na konci roku třeba i 2500. Aktualizovat tak velký seznam je již nad síly jednoho člověka, a proto jej příští rok nechte v elektronické verzi Čtenáře. Pokud jej považujete za potřebný, zapojte se i vy do jeho udržování. Stačí, abyste informace o nových stránkách knihoven a nových on-line katalogích okamžitě hlásili firmě LANius. Ta sice už před lety umístila podobnou výzvu a odkaz na svém seznamu, pomoci od knihovníků se však příliš nedočkala (na konci roku 2009 informovala o webech jen 1026 městských a obecních knihoven). Vezme-li většina knihoven hlášení za svou povinnost, bude seznam aktuální nejen na konci roku, jako to bylo v případě mého seznamu, ale neustále.

POZNÁMKY:

- 1 Stav domácích webových stránek veřejných knihoven na konci roku 2008. *Čtenář*. 2009, roč. 61, č. 3, s. 104–106. <http://www.knihovny.net/default3.htm>
- 2 http://www.knihovnahk.cz/ODDELENI/KNIOVNAM/SablonaWEB/adresar_knihoven_pouzivajicich_sablonu_listopad08.htm
- 3 http://www.knihovna.info/?navez=&hledat=Hledat&akce=hledat_knihovnu
- 4 Stav domácích webových stránek veřejných knihoven na konci roku 2007. *Čtenář*. 2008, roč. 60, č. 2, s. 47–52. http://www.kpsys.cz/kpwinsql/refsq1_regio.html
- 5 <http://www.vkta.cz/wwwlnew/odkazy1.htm>
- 6
- 7

Koláž Miroslava Huptycha na obálce tohoto Čtenáře nese název **Zamrzlý koráb**. Obálka lednového čísla byla věnována autorovu dílu **Babylonská věž**. Tuto informaci jsme v předchozím vydání časopisu zapoměli uvést, za což se Čtenářům i autorovi omlouváme.

MATRIX: šablona webu pro malé knihovny – verze 2.0

Na úvod si dovoluji malou rekapitulaci, bez které by se následující příspěvek neobešel. V roce 2006 se Knihovně města Hradce Králové podařila dobrá věc. Realizací projektu „šablona webu pro malou knihovnu“ jsme umožnili, aby každá, i ta nejmenší knihovna v republice měla svou vlastní webovou stránku (viz *Čtenář*. Roč. 59, č. 3/2007, s. 66–68).

Dne 4. 10. 2007 při vyhlášení vítězů Knihovny roku 2007 byla knihovna za tento projekt oceněna v kategorii informační počin. Ve zdůvodnění udělení ceny bylo uvedeno, že „*Knihovna města Hradce Králové svým produktem a jeho šířením významně zasáhla do rozšiřování webů základních knihoven v obcích a nepřehlédnutelně pomohla s další možností smysluplného využívání informačních technologií v těchto místech.*“

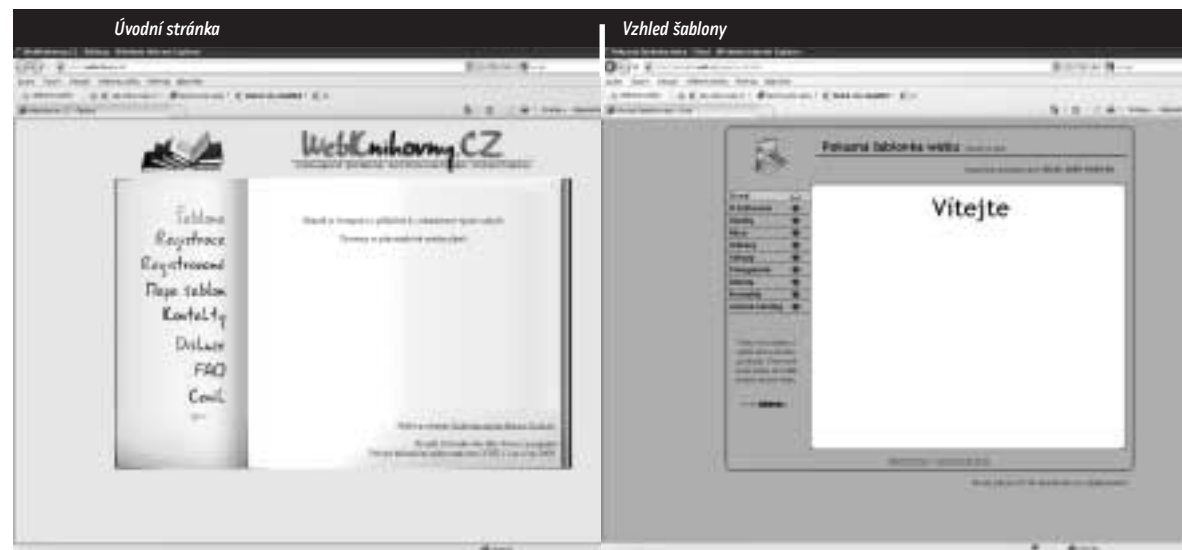
Počet knihoven využívajících webovou šablonu stoupal a na konci roku 2008 dosáhl přes sedm stovek uživatelů. To nás vedlo k důkladnému zamyšlení, co bude dál. Bylo to příliš velké množství knihoven, které spoléhaly na nás a ničím nezaručenou službu Web zdarma, která (tak jako každá věc, která je poskytovaná

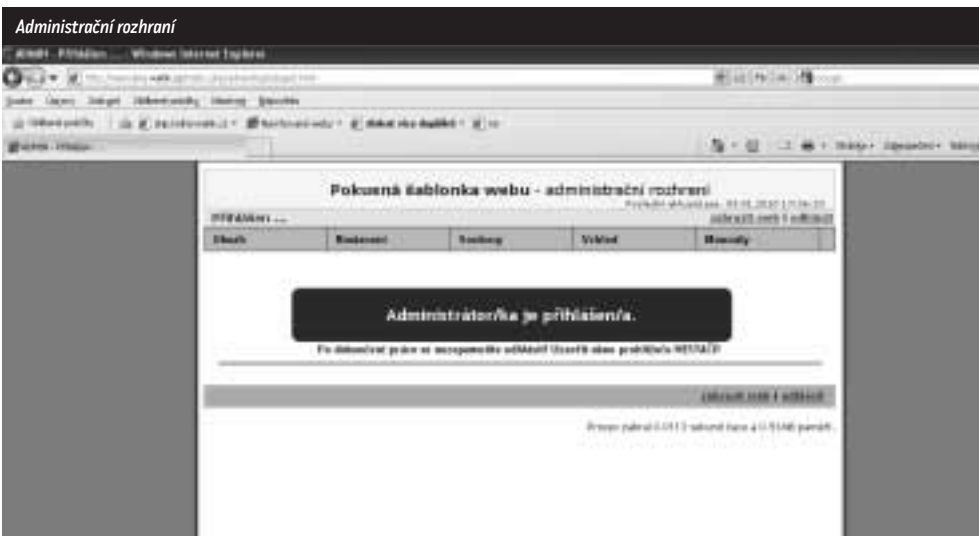
zdarma) mohla, ale ve své podstatě nemusela fungovat. Knihovna města Hradce Králové požádala o získání dotace z výběrového dotačního řízení Veřejné informační služby knihoven v podprogramu č. 3 Informační centra knihoven (VISK 3) a podařilo se.

Získání dotace na projekt „MATRIX: šablona webu pro malé knihovny – verze 2.0“ umožnilo pokračovat v již započaté a úspěšné práci. Díky dotaci bylo možno dokončit vývoj inovační nové šablony a zautomatizovat proces registrace zájemců. Mohl být pořízen samostatný server, včetně dalšího nezbytného HW i SW. Vše se neuvěřitelně zrychlilo a zjednodušilo.

Konkrétně tento navazující projekt umožnil:

- minimalizaci chyb při registraci,
- snadnou aktualizaci,
- bezpečné zálohování obsahů webových stránek,
- větší garanci funkčnosti a snadnější nápravu chyb,
- větší míru samostatnosti a variability pro nové uživatele,
- rozšíření možností pro uživatele při adminis-

- traci a vlastní úpravě webu (změna vzhledu, úprava navigace, nahrání vlastního loga atd.),
- zrychlení registrace z několika týdnů na minuty,
- definitivní ukončení administrace spojené s podlicenčními smlouvami s novými uživateli,
- zjednodušení, zkvalitnění a zlevnění práce pro poskytovatele.

Pro novou šablonu byla zřízena samostatná doména <http://webknihovny.cz/>, kde kromě informací k projektu, seznamu knihoven používajících šablonu a odpovědí na nejčastěji kladené otázky lze využít i registrační formulář ke vstupu do projektu. Registrace je funkční od 12. 12. 2009. Na mapě také rovnou uvidíte, kde všude tuto šablonu používají. Vyplněním registračního formuláře knihovna splní požadavky, které jsou k získání šablony potřeba. Oproti původní verzi došlo ale k velké změně. Nová šablona je k dispozici zdarma pouze pro ty opravdu nejmenší knihovny v obcích do 500 obyvatel. Na stránkách je dále ceník s ročními poplatky pro knihovny větší. Částky jsou nízké, i v té nejvyšší kategorii (tj. nad 3000 obyvatel) zaplatí knihovny v přepočtu na měsíc 50 Kč (tj. 600 Kč ročně).

Grafický vzhled šablonové webové stránky se od té původní zatím liší jen v detailech. Zásadní rozdíl nastal v administrátorském rozhraní.

Pokud má knihovna zájem o šablonu a vyplní registrační formulář, obdrží e-mail s dalšími instrukcemi. Po přihlášení do vlastní nové webové stránky by jako první doporučený krok mělo následovat prostudování manuálu, který je připraven v administrátorském rozhraní ke stažení.

A co všechno může administrátor nyní už ovlivňovat, měnit a vytvářet? V seznamu odkazů v levé liště může libovolně přidávat či ubírat jednotlivé odkazy a upravovat jejich pořadí. K náhledu webové stránky není třeba se odhlášovat či otvírat nové okno. Ve fotogalerii je možné podle potřeby vytvářet samostatné galerie a opatřovat je krátkými popisy. I jednotlivé fotografie lze pojmenovat. Při nahrávání obrázků na web se dá ovlivnit i jejich zmenšení.

Dále se nabízí vytváření anket pro uživatele webu. K počítání návštěv na webových stránkách může být použito počítadlo připravené, nebo je možné nahrát vlastní. Administrátor může vybírat ze čtyř barevných schémat a několika předpřipravených log. Logo může zvolit i vlastní.

Nejlepší bude, když se sami podíváte a vyzkoušíte, co pro vás máme nachystáno! Doufáme, že i tato inovovaná šablona získá své příznivce, jako to před časem dokázala ta původní. K 6. 1. 2010 jsme zaznamenali prvních 30 zaregistrovaných uživatelů.

KATEŘINA HUBERTOVÁ > hubertova@knihovnahk.cz

Česko-slovenský projekt Záložka do knihy spojuje školy

Národní pedagogická knihovna Komenského v Praze společně se Slovenskou pedagogickou knihovnou připravily u příležitosti Mezinárodního měsíce školních knihoven česko-slovenský projekt *Záložka do knihy spojuje školy*. Jeho cílem bylo v měsíci říjnu navázat kontakty mezi českými a slovenskými základními a středními školami a podpořit čtení prostřednictvím výměny záložek do knih, které žáci mohli vyrobit libovolnou technikou.

Do projektu se mohly jednotlivé školy přihlásit v průběhu září prostřednictvím příslušné knihovny, která projekt organizovala. V České republice se ho zúčastnilo 55 základních a dvě střední školy s celkovým počtem 5643 žáků. Ve Slovenské republice to bylo 164 základních a 42 středních škol s 19 447 žáky.

V prvním kole Národní pedagogická knihovna Komenského v Praze vytvořila dvojice mezi 55 českými a 60 slovenskými základními školami. Ve druhém kole Slovenská pedagogická knihovna (protože byl „nedostatek“ českých škol) vzájemně „spárovala“ slovenské školy s přihlédnutím k jejich typu a počtu žáků. Pochopitelně, mnoho slovenských škol vyjádřilo velké zklamání z přidělené partnerské školy – „slovenské“. Větší zklamání projevovali učitelé než samotní žáci. Pedagogové očekávali, že si kromě navázání přátelských vztahů mezi žáky budou moci s českými kolegy vyměňovat i odborné zkušenosti. Je nutné říci, že nakonec spolupracovali i se slovenskou přidělenou partnerskou školou. O tom svědčí i následující prohlášení učitelů:

„Naše děti byly projektem nadšený. S chutí a zábavou tvořily záložky. Myslíme si, že i toto je forma, jak dětem ukázat, že čtení je stále aktuální a dokonce číst s krásnou záložkou je i lákavé.“ (Alexandra Marková, Spojená škola, Základní škola a Gymnázium, Tilgnerova, Bratislava.)

„Do projektu jsme se zapojili kvůli krásné myšlence a poslání.“ (Zuzana Polláková, Základní škola, Trstená, Raková.)

Partnerské školy obdržely informaci, že vzájemná komunikace a výměna záložek bude jenom na nich. Projekt měly ukončit 31. října 2009.

Žáci vyráběli záložky hlavně na hodinách výtvarné, literární, dramatické, pracovní a informační výchovy. Někteří je vyráběli v školním klubu dětí nebo v rámci zájmových kroužků. Ojedinele i doma. K výrobě byly použity různé techniky: kreslení, lepení, koláže, tkaní, paličkování, batikování, vyšívání, háčkování a jiné. Na některé psali žáci vzkazy svým budoucím kamarádům a kvůli pevnosti je obšívali, drátovými nebo lisovali do fólie. Náměty na záložky hledali na internetu, v časopisech a knihách. Mnozí využili i svou fantazii, ale především zážitky z přečtených knih.

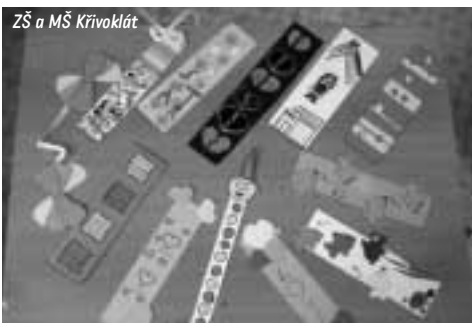
Kromě samotných záložek posílali žáci často svým kamarádům z partnerské školy propagační materiály o své škole, městě, vesnici, dále školní časopisy, fotografie žáků, kteří se na tvorbě záložek podíleli, průvodní dopisy, v nichž se představili a popsali aktivity ve škole, případně přiložili různé ruční práce. Dokonce v některých školách učitelé geografie

během vyučování přiblížili žákům příslušnou oblast Čech a Moravy. Ze získaného materiálu udělali nástěnky a tímto způsobem představili ostatním členům školní komunity jejich partnerskou školu v České republice.

Koncem října obě organizující knihovny zvaly všechny partnerské školy k vyhodnocení průběhu celého projektu. Závěry obě instituce zveřejnily na svých webových stránkách.

Na základě stručných hodnocení škol je možno říci, že výměna záložek pomohla nejen k navázání nových kontaktů mezi školami, podpořila zájem o čtení, přispěla ke zvýšení návštěvnosti školní knihovny, ale také vytvořila prostor pro další spolupráci a prohloubení přátelských vztahů mezi žáky a učiteli partnerských škol.

Mnohé zúčastněné základní a střední školy si chtějí v budoucnu dopisovat, vyměňovat výtvarné práce, vánoční přání, pozdravy k Mezinárodnímu dni učitelů, Mezinárodnímu dni dětí apod. Některé se rozhodly, že svým českým kamarádům připraví vánoční překvapení v podobě malých vlastnoručně vyrobených dárečků. Důkazem toho jsou další pozitivní slova učitelek:

„Tento projekt se žákům velmi líbil. Snažili jsme se vyrobit záložky netradičního tvaru, práce byly nápadité, vytvořené technikami koláže, kresby a perokresby... Naší kontaktní školou se stala škola Na Chodovci v Praze, s níž jsme komunikovali prostřednictvím e-mailů. Dokonce jsme se dohodli na další spolupráci – budeme si psát dopisy, aby si žáci mohli porovnat český a slovenský pravopis, posílat další výtvarné práce, nejbližší to budou vánoční pozdravy... Jsme velmi rádi, že jsme se mohli do tohoto projektu zapojit, protože jsme získali nové přátele...“ (Jana Šturmová, Základní škola s mateřskou školou, Klačany.)

„Členové literárně-dramatického kroužku se rozhodli, že se pokusí něco podobného zorganizovat s naší partnerskou školou (ZŠ Frýdek-Místek) i během Vánoc – chceme poslat našim kamarádům vánoční pohledy. Navenek velmi jednoduchý projekt, a jaké poselství v sobě nese! Děkujeme za něj a těšíme se na další podobné...“ (Erika Cipovová, Základní škola, Lehota pod Vtáčником.)

„Naše děti práce velmi bavila, vytvořily krásné záložky a ty jsme společně s dopisem poslali dětem do Opavy. Nemuseli jsme dlouho čekat a v průběhu týdne nám přišly krásné záložky od dětí z Čech spolu s pěkným dopisem, který podepsaly všechny děti, které záložky vytvořily. Věříme, že naše záložky se líbily a děti v Čechách si při čtení vždy vzpomenu na kamarády ze Slovenska. Tímto chci poděkovat i vám za pěknou akci, protože v dnešní době plné internetu a filmů je stále hodně dětí, pro které je čtení vzácností. A také obdarovat jiné děti vlastnoručně vyrobenou záložkou je pro ně motivující.“ (Ingrid Slezáková, Základní škola, Kubranská, Trenčín.)

„Jsme rádi, že jsme se touto cestou mohli zviditelnit a že se o nás dozvědí i v Česku... Kromě jiného se v těchto dnech zvýšila i návštěvnost knihovny. Věřím, že to bude i v budoucnosti.“ (Antónia Štefanová, Základní škola s mateřskou školou, Rakovec nad Ondavou.)

„Jejich záložky (ZŠ, Sadová, Velká Bíteš) jsme použili jako odměny nejlepším a nejšikovnějším tvůrcům. Další dostávají děti v školní knihovně, když si vypůjčí knihu. Můžeme říci, že i takovouto akcí se zvýšil počet žáků, kteří si vypůjčují knihy z naší školní knihovny.“ (Dana Halajová, Základní škola, Na hůrce, Nitra.)

„Žáci třetího a čtvrtého ročníku naší školy se v říjnu zúčastnili česko-slovenského projektu Záložka do knihy spojuje školy. Naší partnerskou školou se stala Základní škola z Prahy 3. Děti se se svými třídními učitelkami pustily s chutí do práce a různými technikami vytvořily nádherné záložky. Na konci října se dočkaly odměny – kamarádi z Prahy poslali své záložky... Žáci zjistili, že označit si přečtenou stránku krásnou záložkou od přítele je velmi příjemné. Spolupráce s pražskou školou byla pro děti oživením školního života, proto jsme se rozhodli v ní pokračovat a naši další aktivitou bude vytvoření vánočních přání.“ (Katarína Kučáková, Základní škola s mateřskou školou, Dlouhé Pole.)

Na závěr je třeba poděkovat všem, kteří se podíleli na přípravě česko-slovenského projektu. Jmenovitě zástupcům Národní pedagogické knihovny Komenského, dále učitelům, kteří se rozhodli podpořit u žáků zájem o čtení, vytvořili jim prostor pro tvorbu záložek, kreativně je usměrňovali a pomáhali jim navazovat přátelské vztahy ať s českými či slovenskými vrstevníky, a hlavně všem žákům za to, že se stali vzácnými posly dobra a vzájemnosti.

ROZÁLIA CENIGOVÁ → rozalia.cenigova@spgk.sk
Přeložila OLGA VAŠKOVÁ

Foto archiv NPKK

JAK NA TO

PETRA KOUTNÁ, advokátka → COUNSEL, Koutná&Slušná, advokátní kancelář v.o.s.

ZÁKONÍK JE TAKÉ KNIHA

JE KNIHOVNÍ ŘÁD ZÁVAZNÝ PRO UŽIVATELE, KTERÝ VYUŽÍVÁ ANONYMNÍ SLUŽBY KNIHOVNY, JEJICHŽ PODMÍNKOU NENÍ REGISTRACE?

Ve smyslu ustanovení § 2 písm. a) zákona č. 257/2001 Sb., knihovního zákona, ve znění pozdějších předpisů, je knihovna zařízení, v němž jsou způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu poskytovány veřejné knihovnické a informační služby vymezené tímto zákonem. Knihovna poskytuje veřejné knihovnické a informační služby bez ohledu na to, zda uživatel knihovny je knihovnou evidován (registrovaný uživatel knihovny), nebo není a veřejné knihovnické služby využívá pouze v rozsahu, k němuž není požadována registrace (anonymní uživatel knihovny). Provozovatel knihovny je povinen zajistit rovný přístup všem k veřejným knihovnickým a informačním službám a dalším službám poskytovaným knihovnou, tedy bez ohledu na to, zda se jedná o registrovaného či anonymního uživatele, avšak vždy v mezích a v rozsahu, který by měl být vymezen knihovním řádem a případně dalšími předpisy knihovny.

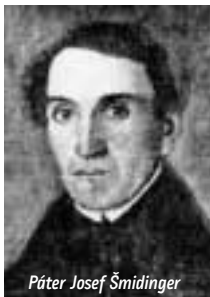
Všichni uživatelé (jak registrovaní, tak anonymní) jsou již při vstupu do prostor knihovny vázáni jednak obecně platnými právními předpisy, jednak knihovním řádem, který vydává provozovatel knihovny na základě zákonného zmocnění stanoveného v § 4 odst. 7 zákona č. 257/2001 Sb., knihovního zá-

kona, ve znění pozdějších předpisů, a v němž provozovatel knihovny stanoví podrobnosti poskytovaných knihovnických a informačních služeb.

Vstupem do prostor knihovny je mezi uživatelem knihovny (byť anonymním) tacitně (konkludentně) uzavřena smlouva, na jejímž základě je uživatel oprávněn využívat služby knihovny v souladu a při dodržování povinností stanovených knihovním řádem a platnými právními předpisy, čemuž odpovídá na druhé straně povinnost knihovny takové služby v rozsahu a způsobem stanoveným knihovním řádem a platnými právními předpisy poskytnout. K tomu, aby tyto závazky na obou stranách vznikly, není potřeba písemné smlouvy. Obsah takového právního vztahu je založen zejména knihovním zákonem, který zároveň obsahuje zákonné zmocnění provozovatele knihovny k vydání normy závazné pro uživatele knihovny – knihovního řádu, který pak platí plošně pro všechny uživatele knihovny.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že knihovní řád je závazný nejen pro všechny, kdo užívají veřejné knihovnické a informační služby v knihovnách (bez ohledu na to, zda jsou registrovanými uživateli), ale i pro ty, kdo se v prostorách knihovny jen vyskytují.

ŠMIDINGEROVA KNIHOVNA STRAKONICE

Páter Josef Šmidinger

Počátky veřejného knihovnictví ve Strakonících, stejně jako v mnoha českých krajích a městech, spadají do poloviny devatenáctého století, do doby, které jsme si zvykli říkat národní obrození. Základem knihovny se stal soubor knih, které v roce 1843 věnoval městu páter

Josef Schmidinger. Množství knih ani jejich uložení nám není známo. Až o devět let později se objevuje další písemný doklad. V říjnu 1852 se v závěti P. J. Schmidingera objevuje také věta: „*Na strakonickou českou knihovnu pod jménem Josef Schmidinger věnuji 1000 zlatých ve stříbře žádaje, aby ji spravovalo šest měšťanů, a to se rozumí moudrých, hodných a poctivých.*“

V roce 1880 byla knihovna umístěna v tzv. Besedě na Velkém náměstí. Po výstavbě a otevření Spolkového domu – Sokolovny – sem byla knihovna přemístěna do dvou místností v prvním patře. Z roku 1916 máme první doklad o čtenárně.

Dne 2. 9. 1931 byla knihovna ze Spolkového domu přestěhována (zůstala zde zachována knihovna spolková) do místností v prvním patře obecné školy (bývalá tělocvična) na náměstí Svobody, kde byla umístěna až do roku 1946. Zůstala i původní výpůjční doba: středa a sobota od 13 do 16 hodin. V roce 1949 byla knihovna přestěhována do místností v hradu, kde sídlí dodnes. Jako okresní knihovna slouží od roku 1950.

V roce 1951 vzniklo první hudební oddělení, později jen koutek gramofonových desek. V roce 1962 bylo založeno metodické oddělení. V roce 1975 vzniklo oddělení pro dospívající mládež, které bylo po nějakém čase zrušeno, v roce 1980 oddělení politické literatury, také postupně zrušeno. V roce 1981 přibýlo pracoviště regionální.

V roce 1997 bylo otevřeno samostatné informační oddělení pro neziskový sektor – RC ICN (regionální centrum Informačního centra nadací a jiných neziskových organizací). V roce 1998 se Šmidingerova knihovna stala jedinou knihovnou v jižních Čechách se samostatným oddělením pro nevidomé čtenáře. Pro ty jsou na kazetách namalovány knihy a zasílají se zájemcům zdarma domů. Začátkem roku 2000 bylo znovu obnoveno hudební oddělení. V průběhu let byly služby knihovny rozšiřovány; v současnosti mohou čtenáři využít bibliograficko-informační služby, meziknihovni a rezervační služby, vyhledávání informací na internetu, v on-line katalogu knihovny, v souborném katalogu knihoven. Knihovna poskytuje lekce informační výchovy a exkurze, pořádá besedy se spisovateli. Rozvážíme knihy imobilním občanům. Uživatelům jsou k dispozici databáze EPIS, ABUS a IDOS.

V roce 2006 prošla knihovna i celý areál hradu rozsáhlou rekonstrukcí, provoz knihovny byl proto na rok přesunut do budovy pobočky v Husově ulici. Od 9. května 2007 je knihovna zpět v původních zrekonstruovaných prostorách. K dnešnímu dni je ve fondu okolo 109 798 svazků, kterými listují 3385 čtenářů.

Páter Josef Šmidinger (24. 10. 1801–2. 2. 1852) se narodil jako třetí dítě v rodině kupce Jana Josefa Schmiedingera a jeho ženy Karolíny, dcery Jakuba Mrázka z Mladé Vožice. Josef vychodil nejprve německou tzv. normální školu ve Strakonících, poté studoval gymnasiální školu v Písku a následovala studia na vyšší škole v Praze, kde studoval filosofii. Již z dob studií se datuje jeho přátelství s Plánkem, Čelakovským a jinými významnými osobnostmi našeho národního obrození. V roce 1825 probíhaly v Praze bouřlivé střety mezi studenty a řemeslnickou mládeží v okolí Klementina. Mladý Šmidinger se jako mnoho jiných do bojů zapojil, byl za to potrestán vyloučením z university a násilným odvedením na vojnu.

Sídlo knihovny

Zaměstnanci knihovny

Foto archiv knihovny

Šmidinger, aby se vyhnul alespoň nejhoršímu ponižování, se nejprve stal seržantem, později díky studiu techniky učitelem na vojenské škole a získal poddůstojnickou hodnost. Tehdy se však již naplno projevila jeho plicní choroba a z vojny byl propuštěn.

Po propuštění z vojenské služby pokračoval Josef ve studiu bohoslovectví nejprve v Praze (1829–1832) a později v Českých Budějovicích, kde byl také ve věku 32 let vysvěcen biskupem Arnoštem Konstantinem Růžičkou 25. července 1833. Z dob jeho bohosloveckých studií se také datuje jeho členství v Matici české, kdy mezi svými spolužáky získával další členy a prodával české knihy.

Pro chatrné zdraví nemohl po vysvěcení zastávat žádný církevní úřad, a proto se stal v roce 1834 učitelem hlavní školy ve Strakonících. Ještě téhož roku pak přijal místo vychovatele u barona F. Dlouhoveského-Chanovského v Němčicích. Hlavně Šmidingerovou zásluhou se tento pak stal jedním z prvních členů Matice české. Později přijal Šmidinger místo vychovatele v rodině Veithově, v té době jedné z nejbohatších v Čechách.

S rodinou Veithů často cestoval po jejich stanicích, a tím se rozšiřovalo i jeho pole působnosti po Čechách (Slansko, České Budějovice ad.) i Rakousku (Videň). V této době založil veřejnou knihovnu ve Strakonících (roku 1843) a byl iniciá-

torem vzniku mnoha dalších (např. v Němčicích). V roce 1845 musel Šmidinger opustit své místo u Veithů, obdržel od rodiny penzi a bylo mu nabídnuto kaplanství, které ale nepřijal. Nějaký čas ještě pobýval na statcích Veithů u Sušice a koncem roku 1845 se stal vychovatelem v rodině vlasteneckého statkáře Šafaříka v Tažovicích na Strakonicku. V roce 1849 mu bylo nabídnuto místo výpomocného kněze na faře v Hostomicích pod Brdy. Nadále pokračoval v buditecké činnosti. Pro sbírku na stavbu Národního divadla odevzdal 5. 12. 1851 celkem 24 zlatých a 27 krejcarů. Pro Matici českou získal více než 400 členů a vybral asi 20 000 zlatých (což byla asi 1/5 základního jmění). Již 10. 5. 1844 byl zvolen za zásluhu o rozšíření Matice české za čestného člena.

Začátkem roku 1852 odjel do Prahy pro nové knihy. Byla značná zima a přšelo. Šmidinger onemocněl a přes obětavou a vzornou péči hostomických občanů i lékařů zemřel 2. února 1852.

Jeho závěť (otištěná v časopise *Blahozvěst* dne 13. února 1852, která je též zdrojem výše uvedených informací) je dalším důkazem celoživotní snahy o šíření české knihy. Celé své jmění odkázal různým dobročinným organizacím a knihovně, kterou založil.

Knihovna ve Strakonících tak nese jméno významného českého buditele.

ČTENÁŘ informuje

Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem

vyhlašuje 6. ročník literární soutěže pro žáky ZŠ a víceletých gymnázií

PSANÍČKO 2010.

Uzávěrka je 18. dubna 2010. Podrobnosti naleznete na <http://www.svkul.cz/doc/plk/01020.pdf>.

Bodové knihy aneb Rozšíření nabídky knih pro nevidomé

Koncem roku 2009 byly na internetu spuštěny nové webové stránky, které nabízejí zájemcům knihy v Brailleově slepeckém písmu.

Hlavním důvodem ke vzniku tohoto projektu je skutečnost, že tištěných knih pro nevidomé není mnoho a jejich počet se v poslední době téměř nezvyšuje. Příčinou je snadný přístup zrakově postižených k poměrně velkému množství digitálních a zvukových knih.

Pro zrakově postiženého člověka je možnost širšího výběru titulů nepochybně velmi přínosná. Elektronické a zvukové knihy by však nikdy neměly zcela nahradit knihy tištěné. Je smutnou pravdou, že rychle přibývá nevidomých, kteří v rukou tištěnou knihu neudrželi možná několik let. Přitom hmatová četba je pro nevidomého člověka stejnou nezbytností, jako je četba pro člověka vidícího. Poslechem lze získávat informace, nelze však rozvíjet stejné schopnosti jako při běžném čtení. Některé umělecké hodnoty v podstatě není možné jinak než přímou četbou vůbec zachytit. O praktickém vlivu četby na gramotnost není třeba ani mluvit.

Hmatová četba má pro zrakově postižené ještě další zásadní význam. Přirozeným způsobem rozvíjí hmatové schopnosti člověka, vede tedy k neustálému cvičení jednoho z nejdůležitějších smyslů.

Proto bych velmi ráda přispívala k rozšiřování nabídky tištěných knih pro nevidomé. Na našich stránkách zatím zájemci naleznou necelou dvacítku titulů (podstatnou část tvoří knihy pro děti), nabídku však budeme stále rozšiřovat. Doufám, že výběr kvalitní, ale přitom čtenářsky oblíbené literatury zaujme natolik, že se čtenáři rozhodnou některou knihu si opravdu přečíst, a to v původním smyslu slova.

Snažíme se volit takové tituly, které u nás zatím v Brailleově písmu nebyly vytištěny, a proto by se také mohly stát vítaným obohacením fondů knihoven pro nevidomé. Více informací a kompletní seznam nabízených titulů je k dispozici na webové adrese www.bodoveknihy.cz.

DANIELA HLADÍKOVÁ > hladikova@gmail.com

SENIORI SI NA UNIVERZITĚ PROCVIČILI MOZKOVÉ ZÁVITY

Litvínovská knihovna zahájila paměťovým tréninkem ve středu 13. 1. 2010 již VI. semestr Univerzity volného času pro aktivní seniory.

Kurz s názvem *Hrátky s pamětí II* navštěvují absolventi prvního kurzu trénování paměti a mozkového joggingu. Senioři se snažili zapamatovat si osm faktorů „dobrého zapamatování“, učili se mnemotechnickou metodu symbolů a oprášili své geografické vědomosti. Aktivně se také zabývali mozkovou gymnastikou, kdy za pomoci různých pohybů pravé a levé ruky procvičovali spolupráci mozkových hemisfér. Na závěr se naučili novou stolní hru s názvem SET, kde zdokonalili své kombinační schopnosti. Tuto hru si 26. 1. a 9. 2. mohli přijít zahrát všichni senioři, kteří měli zájem, a sice do Klubu společenských her, který knihovna organizuje ve Společném domě seniorů u Bílého sloupu. Další termín nabízí knihovna ještě 23. 2. od 9.30 hodin.

-MG-

NEŽ SE ROZHODNETE ZŘÍDIT INFORMAČNÍ CENTRUM...

Je všeobecně známé, že význam informací v dnešní době stále roste. Informace mohou sehrát klíčovou roli v našem rozhodování a jsou okamžiky, kdy mohou být životně důležité. Jindy nám mohou „jen“ zpříjemnit život a naopak jejich nedostatek nám může život pěkně zkomplikovat. Jak tedy získat ty správné informace v pravou chvíli? Jedním z míst, která to mají přímo v popisu práce, jsou knihovny. V poslední době se funkce knihoven poněkud mění: kromě své tradiční funkce – zkvalitnění využití volného času – se stávají také moderními informačními centry, která poskytují nejrozličnější druhy informací – od vzdělávání přes rozšiřování právního vědomí, znalostí ekonomických, informací z oblasti veřejné správy, možnosti získat zaměstnání aj. Nejprve tedy připomeneme několik faktů o funkci knihoven.

Jedním ze základních lidských práv je přístup k informacím a porozumění jim. V České republice stanoví toto právo zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Jako jedno z míst, kde je možné splnit povinnost zveřejňování informací z oblasti státních orgánů a orgánů územní samosprávy, jsou v tomto zákonu uvedeny knihovny. Veřejné knihovny mají v České republice dlouholetou tradici, která se datuje již od roku 1919, kdy první knihovní zákon ukládal povinnost zbudovat knihovnu v každé obci.

Knihovny mají základní předpoklady k tomu, aby fungovaly jako kvalitní informační centra. Nepředurčuje je k tomu pouze stávající hustá síť knihoven veřejných, ale především personální zabezpečení. Důležitým předpokladem při zprostředkování informací je zručnost knihovníků v práci s informačními dokumenty a v komunikaci s uživatelem, práce ve vyhledávání, získávání a zprostředkování nejrozličnějších informací z regionu, ve kterém knihovna působí. Další výhodou je dostupnost knihovnických a informačních služeb veřejných knihoven a kooperace v jejich síti.

Většina veřejných knihoven řadu těchto předpokladů běžně splňuje, aniž si to my knihovníci i naši

uživatelé a zřizovatelé uvědomujeme a využíváme toho.

Nebylo by asi spravedlivé, kdyby se v tomto příspěvku neobjevila také odvrácená strana možnosti a předpokladů, protože veřejné knihovny se při zavádění nových služeb a nových informačních a komunikačních technologií potýkají s některými problémy. Mezi ty nejvýznamnější patří:

> Omezené personální možnosti pro zavádění nových služeb

Většina veřejných knihoven zaznamenala nárůst uživatelů, ale počty zaměstnanců zůstávají stejné, nebo se snižují. To někdy vede k tomu, že spektrum služeb již nelze rozšířit, a tak knihovna poskytuje jen nejnужnější informační služby a na vytvoření specializovaného informačního pracoviště již nezbývají síly.

> Nedostatek prostoru v knihovnách

> Technické vybavení knihoven

Mezi různými typy knihoven se začínají projevovat podstatné rozdíly v úrovni vybavení. Složitou otázkou budoucnosti je zejména úroveň vybavení veřejných knihoven v menších městech a obcích, které by měly garantovat dostupnost informační sítě pro všechny skupiny obyvatelstva.

> Finanční zabezpečení nových služeb

Knihovny nemají dostatek finančních prostředků na nákup techniky a softwaru pro uživatele.

INFORMAČNÍ CENTRA A JEJICH POSTAVENÍ V SOUSTAVĚ VEŘEJNÝCH KNIHOVEN

Ze zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a v souladu s *Koncepcí rozvoje knihoven v České republice na léta 2004–2010* vznikl projekt **Informační centra veřejných knihoven**, který zpracoval Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR. Cílem projektu je zajištění rovnoprávného přístupu občanů k informačním zdrojům prostřednictvím sítě veřejných knihoven včetně

přístupu k internetu. Projekt se opírá o zahraniční zkušenosti a vzory. Formuluje základní body pro postupné budování sítě informačních center veřejných knihoven podle jednotlivých typů knihoven z organizačního, finančního, personálního a technologického hlediska. Projekt navrhuje zaměřit informační centra veřejných knihoven, kromě již zmiňovaného zpřístupnění informací ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím, především na:

- poskytování informačních služeb pro oblast vzdělávání a celoživotního vzdělávání občanů;
- poskytování informačních služeb podporujících právní vědomí občanů, oblast ekonomiky, obchodu a zaměstnanosti;
- poskytování regionálních informačních služeb občanům v oblasti cestovního ruchu;
- poskytování informačních služeb a možností handicapovaným občanům.

Podmínky pro získání dotace v rámci VISK (podprogram VISK 3 Informační centra veřejných knihoven – ICEKNI):

- dodržování knihovnických standardů;
- zpřístupnění funkční a aktualizované webové stránky knihovny. Pro splnění této podmínky je možno využít šablonu webu pro malé knihovny, viz <http://www.knihovnahk.cz/ODELENI/KNHOV NAM /sablonu.htm>;
- pravidelné přispívání do Souborného katalogu ČR. Tato podmínka platí pro:
  - krajské knihovny,
  - ústřední odborné knihovny,
  - specializované knihovny s unikátním fondem,
  - vysokoškolské knihovny,
  - knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí,
  - vybrané městské knihovny působící ve větších městech nad 15 000 obyvatel (např. bývalé okresní knihovny, které nevykonávají regionální funkce).

Výše uvedené podmínky musí být splněny v době podání žádosti o dotaci.

Peníze lze získat i z dalších programů: např. z fondů EU – Regionální operační programy – Udržitelný rozvoj cestovního ruchu – ...rozvoj informačních a rezervních systémů a vytvoření regionální sítě informačních center, podpora marketingu a propagace akcí regionálního významu... (více informací lze získat na www.strukturalni-fondy.cz).

Nově se do popředí dostává ještě jeden aspekt činnosti knihoven, a to jejich spolupráce s turistickými informačními centry (TIC). Ta se stávají dalšími místy, kde lze zprostředkovat a získat informace. V tomto článku se tedy zaměříme na práci tohoto typu informačního centra i na organizační strukturu informačních center vůbec.

Turistické informační centrum či středisko je účelové zařízení poskytující v oblasti svého působení (město, region, turistická oblast) komplexní informace o všech službách souvisejících s cestovním ruchem.

Hlavní činností turistického informačního centra je bezplatné poskytování informací veřejnosti v souladu se záměrem zákona č. 106/99 Sb., o svobodném přístupu k informacím. K tomu je nezbytné shromažďovat informace a vytvářet komplexní databanku cestovního ruchu dané oblasti. Ta by měla obsahovat turistické, kulturní a všeobecné informace o oblasti – o jejich atraktivitách, ubytovacích a stravovacích možnostech, dopravě, obchodní síti, kulturních, společenských a sportovních akcích. Tuto databanku je potřeba neustále rozšiřovat, zachovávat její úplnost a ověřovat aktuálnost. Turistické informační centrum poskytuje informace uložené v databance široké veřejnosti – verbálně, telefonicky, e-mailem. Cílovou skupinou uživatelů těchto informací jsou nejen turisté a návštěvníci města, ale velkou měrou i místní občané.

Centrum musí být připojeno k internetu, aby mohlo pohodově vyhledávat autobusové či vlakové spoje, cestovní itineráře, informace o turistických zajímavostech, atraktivitách a cílech v České republice i za hranicemi naší země. Ideální je, pokud je zde počítač s internetem pro veřejnost. Informace jsou poskytovány v českém a minimálně v jednom světovém jazyce.

TIC se aktivně podílí na výrobě a hlavně distribuci propagačních materiálů nejen v prostorách informačního kanceláře či na výstavách a veletrzích cestovního ruchu, jeho zájmem by mělo být, aby se propagační materiály dostaly co nejširší veřejnosti. Vhodné je navázat spolupráci s provozovateli ubytovacích zařízení, nádražím, letištěm či pořadatelé akcí. Informační centrum by mělo aktivně spolupracovat také se servery, které jsou zaměřeny na turistiku (www.czecot.cz, www.cechtourism.cz, www.turistik.cz a další).

TIC by mělo být důležitým, ne-li nejdůležitějším článkem praktické propagace města, regionu, turistické oblasti i celého státu. Mělo by zdarma poskytnout návštěvníkovi všechny důležité informace a navázat s ním přátelský kontakt, aby byl turista při pobytu spokojen a rád se vracel. Spokojený zákazník bývá zároveň nejlepší reklamou. TIC získává zpětnou vazbu, a tím i přehled o potřebách turistů a návštěvníků v místě svého působení.

Kdo provozuje TIC?

Zaměříme-li se na to, kdo TIC provozuje, pak jsou to z více než tří čtvrtin obce (53 %) a jejich příspěvkové organizace (23 %). V soukromém sektoru se nejčastěji jedná o formu fyzické osoby nebo společnosti s r. o., přičemž některé jsou také zřízeny obcí. Takřka 83 % prostor, v nichž se centra nacházejí, je ve vlastnictví měst a obcí.

Pro provozování jsou nejvýhodnější prostory patřící městu, které jsou umístěné v přízemí budovy na frekventovaném místě v centru, nejlépe na náměstí, a přístupné z ulice. Velmi důležitá je možnost poskytnout informace o nabídce provozovaných aktivit a zboží veřejnosti prostřednictvím výlohy nebo alespoň vitríny (co není vidět, to se neprodá). Vzhledem k požadavkům živnostenského úřadu je nutno na dveře umístit informace o provozovateli (jméno, adresa, telefon a otevírací doba, kterou lze upravovat). Tento prostor je vhodné pojistit proti vloupání a přírodním živlům.

Při návrhu vybavení TIC je třeba mít na mysli počet a organizaci pracovišť. Je třeba vyčlenit prostor pro:

- pracoviště informačního pracovníka s počítačem a tiskárnou,
- jednací místo pro styk s klientem,
- prodejní pult s pokladnou (s policí na tašku zákazníka),
- prodejní regály,
- příruční sklad,
- sociální zázemí,
- prostor pro další kancelářskou techniku (telefon, fax, kopírka...),
- stojan na propagační materiály určené k volné distribuci.

Umístění nábytku by mělo zaručovat všem pracovníkům i návštěvníkům dostatečné prostory pro pohyb. Jako podlaha se osvědčuje dlažba, která se dá snadno udržovat čistá. Vzhledem k velké frek-

venci zákazníků se nedoporučují jakékoliv koberce. Zhoršují prašnost prostředí, která výrazně zvyšuje poruchovost počítačů a působí i zdravotní problémy.

Vybavení TIC

Na stěně kanceláře TIC by měla být na přístupném místě dostatečně velká mapa města, případně i okolního regionu pro názornou práci se zákazníkem. Praktická je i velká letecká fotografie historického centra města. Kancelář TIC musí být vybavena minimálně jednou telefonní linkou. Pokud se TIC nachází v místě vyšší turistické atraktivity, je vhodné mít dvě telefonní linky. Druhým neméně významným komunikačním prostředkem je internet. Nejvhodnější je mít časově neomezené připojení, a tím i k dispozici e-mailovou poštu po celou, nejen provozní, dobu. Součástí vybavení kanceláře by měl být fax, což je vhodné nejen pro provoz TIC, získávání a zaslání informací, dokladů, dokumentů, ale i jako služba veřejnosti.

Jak tvořit databanku cestovního ruchu

Základní podmínkou tvorby databanky je soustavnost, úplnost a aktuálnost. Databanka obsahuje turistické, kulturní a všeobecné informace, tj. informace o oblasti svého působení, jejich atraktivitách, ubytovacích a stravovacích možnostech, dopravě, obchodní síti, kulturních, sportovních programech a dalších akcích podle zaměření regionu. Turistické informační středisko shromažďuje, zpracovává a průběžně ověřuje informace na základě předem stanovených zásad dokumentační činnosti tak, aby databanka poskytovala aktuální, objektivní a komplexní přehled o možnostech cestovního ruchu v oblasti jeho působení. Minimální strukturování jednotlivých položek v komplexní databance nese tyto údaje: *název provozovatele, kontaktní osoba, ulice, číslo popisné, PSČ, město, provozní doba, nabídka.*

Cílovou skupinou uživatelů poskytnutých informací jsou turisté a návštěvníci města a místní občané. Shromažďování informací probíhá neustále. Jsou vybírány a shromažďovány ze všech dostupných zdrojů – informační materiály, denní tisk, časopisy apod. Údaje se musí zpracovat a uspořádat do pevného systému tak, aby se v něm daly rychle nacházet. Uložené informace je třeba neustále prověřovat, zaznamenávat změny a doplňky. Jsou informace, které stárnou, a tím se znehodnocují, jiné naopak stářím získávají hodnotu. To musí pra-

convník TIC umět posoudit. Tato každodenní práce musí být přesná a pečlivá, aby její výsledek a náš hlavní cíl – podávané informace – byly pravdivé a maximálně uspokojily tazatele.

Základní je:

- sběr a selekce z informačních materiálů, denního a reklamního tisku, plakátů,
- sledování ostatních médií – rádio, televize, internet,
- telefonický, písemný nebo osobní dotaz u příslušných organizací, institucí, firem apod.,
- navázání spolupráce s organizacemi, které působí v oblasti TIC (hasiči, spolky...),
- návštěva tiskových konferencí, vernisáží výstav, kulturních a společenských akcí apod.

Určité druhy informací je třeba shromáždit a aktualizovat s předstihem:

- před zahájením turistické sezony, obvykle do 30. března, v periodě 1 roku ověřit otvírací dobu, kontakt a vstupné do památkových objektů,
- před letní sezonou, obvykle do 30. dubna, v periodě 1 roku ověřit otvírací dobu, kontakt a vstupné koupališť a bazénů apod.,
- před Vánoce, obvykle do 30. října, v periodě 1 roku zjistit veškeré dění týkající se těchto svátků (jesličky, bohoslužby, kulturní programy),
- před zimní sezonou, obvykle do 30. listopadu, se ověřují provozní doby, kontakt a vstupné (jízdě na vleku apod.) zimních stadionů a lyžařských středisek včetně sněhových podmínek.

Tyto údaje jsou velmi žádané a také se často mění. Jejich pravidelné ověřování písemně nebo telefonicky přímo u příslušné instituce je jednou z nejnáročnějších povinností TIC.

Návštěvnost TIC a její evidence

Návštěvnost TIC se odvíjí od délky provozní doby a zejména atraktivity lokality. V důsledku toho, že TIC v uplynulém desetiletí musela svoji existenci velmi často obhajovat, začali pracovníci TIC návštěvnost informačního centra zaznamenávat. Celkově 89,6 % TIC vede evidenci své činnosti. Nejčastěji se eviduje: počet návštěvníků (85,8 %), počet zahraničních návštěvníků (64,2 %), počet česky mluvících návštěvníků (58,2 %), počet telefonátů (35,8 %), počet e-mailových dotazů (24,6 %), počet místních obyvatel (13,4 %), něco jiného (26,9 %).

Každé TIC si může zvolit vlastní formu evidence

– čárky v předepsaných kolonkách, různé tabulky v PC nebo si může zakoupit ZAIC – „ZÁznamník Informačního Centra“, který slouží k evidenci návštěvníků, typu dotazů a služeb poskytovaných informačním centrem. Slouží také jako registrační pokladna a program pro skladové hospodářství.

Provozní doba TIC

Turistika je převážně volnočasovou aktivitou. Provozní doba turistického informačního centra, zvláště ve dnech pracovního volna a klidu, vypovídá o zájmu zřizovatele o rozvoj cestovního ruchu v dané oblasti. Měla by být stanovena podle významu místa, množství klientů – turistů v daném časovém úseku (např. sezona), a také by se měla přizpůsobit místním obyvatelům, kteří využívají služby informačního centra pro ně určené.

Obvyklé provozní dny jsou:

- mimo sezonu: pondělí až pátek celý den, sobota dopoledne,
- v sezoně: pondělí až neděle.

Sezonou je zde období několika měsíců libovolné části roku, v němž periodicky dochází ke ztelnému, často několikanásobně zvýšenému, nárůstu počtu turistů v místě působnosti TIC.

Co musí znát informační pracovník, jeho vlastnosti

Nejvýznamnější článek informačního centra je jeho obsluha – informační pracovník. Ten by měl mít zejména tyto znalosti:

- znalosti místního prostředí – orientace ve městě, znalost nejvýznamnějších turistických cílů v místě a nejbližším okolí, turistických tras, cyklotras,
- znalost práce s PC,
- rychlá orientace v komplexní databance cestovního ruchu,
- základní znalost prostředí v cestovním ruchu,
- jazykovou vybavenost – hlavně znalost angličtiny na min. středně pokročilé úrovni.

Specifickou a rovněž velmi důležitou vlastností informačního pracovníka je umění jednat s klienty. Nestačí jen mít potřebné znalosti a informace. K tomu patří vstřícnost a ochota, slušnost a rozvaha, snaha odpovědět na každý dotaz. V případě, že dotaz nelze v informačním centru vyřídit, musí mít přehled, kam je nejhodnější tazatele odkázat. Informační pracovník by měl projevit i určitou empatii v přístupu ke klientům a nabídnout nejhodnější variantu řešení podle konkrétní situace,

fyzické zdatnosti, zájmů a časových možností, rodinných dispozic, finančních možností klienta aj.

Pracovníci informačního centra by měli mít přehled o informacích nebo o tom, kde tyto informace najdou, zejména v těchto oblastech:

- oblast demograficko-společenských a ekonomických informací (Česko všeobecně – např. www.portal.gov.cz),
- oblast informací pro turistiku (poštovní a telefonní služby, lékárny, zdravotní střediska, směnárná, banky, pojišťovny),
- oblast informací o dopravě (jízdni řády, sjízdnost cest, cyklotrasy),
- oblast hospodářských informací (databanka podnikatelů a organizací),
- oblast informací o městu, obci, regionu,
- oblast kultury a historie města, obce, oblasti, regionu (důraz na místní, tradiční společenské akce, kulturní kalendář obce),
- oblast cestovního ruchu (prodej průvodců, pohlednic, propagačních brožur, upomínkových předmětů, informace o historických, přírodních a kulturních památkách, o provozovatelích letních a zimních služeb v cestovním ruchu),
- oblast informací v nouzové situaci (telefonní čísla policie, hasičů, lékařské první pomoci a pohotovosti, služby pro motoristy).

Jak komunikovat s klienty

Informační pracovník nevystupuje ve styku s klientem jako soukromá osoba, ale zastupuje celý pracovní kolektiv. Tazatel není vždy schopen srozumitelně formulovat svůj dotaz a informační pracovník by měl umět přivést klienta nenásilnou formou k přesnému vyjádření. Musí být schopen rychle se orientovat v informačním fondu, tzn. že musí znát vlastní databáze a kartotéku. V případě, že dotaz nelze v místě vyřídit, musí mít přehled a logicky umět posoudit, kam je nejhodnější tazatele odkázat. Informační pracovník musí také umět obsahově správnou informaci podat vhodným způsobem. Musí dbát na kulturu projevu, nesmí se nechat ovlivnit emocemi, měl by zachovat vždy slušnost a rozvahu, projevit ochotu a snahu odpovědět na každý dotaz. Snažíme se o to, aby se tazatel cítil uspokojen správnou a vhodně podanou informací a s důvěrou se na nás opět obrátil.

Telefonování je jednou ze základních forem komunikace, která si zaslouží vypilovat k dokonalosti stejně jako komunikace osobní. Má svoje zásady,

pravidla a také limity, které byste nikdy neměli překročit, protože jinak se před člověkem na „druhém konci drátu“ špatně prezentujete a on si vás pak také patřičně zaškatulkuje a může začít zvažovat, jestli s vámi vůbec ještě chce v budoucnu znovu mluvit. Zvedneme-li pracovní telefon, ke svému jménu, které hned po přijetí hovoru volajícímu sdělujeme, připojujeme ještě název firmy, kterou zastupujeme. Přidat můžeme i svou funkci, pokud to pokládáme za důležité. Za to přiřadíme slovo „prosím“, nebo dané denní době adekvátní pozdrav a úvodní slova.

Dělejte si poznámky. Je to lepší, než abyste si museli každé dvě minuty nechat zopakovat něco, co jste v balíku informací zapomněli. Působí to hloupě a navíc je to časově náročné.

Konec hovoru zahrnuje pozdrav doprovázený frází typu „rád jsem vás slyšel“ nebo „přeji vám hezký víkend“ apod. Ovšem rozloučení vždy volte s taktem. Nebuďte přehnaně žoviální.

Dotazy ke zpracování jsou přijímány i odesílány dále poštou, faxem, e-mailem. Odpovědi musí mít všechny náležitosti úředního dopisu. Platí zásada, že odpověď musí být stručná, jasná a přesná. Opět se důsledně dbá na dodržování zásad normalizované úpravy písemnosti.

Finanční ohodnocení pracovníků TIC

Podle statistik zpracovaných Asociací turistických informačních center ČR (A.T.I.C. ČR) v roce 2008 má TIC na pokrytí komplexní agendy a služeb v průměru dva zaměstnance v průměrném věku 21–30 let.

Až do prosince 2009 nebylo v seznamu platových tříd a platových stupňů povolání zaměstnance turistického informačního centra definováno. Po dlouhých 15 letech se podařil A.T.I.C. ČR historický úspěch a k 1. lednu 2010 byl do novelizovaného katalogu prací zahrnut popis profese pracovníků turistických informačních center, vč. zařazení do platových tříd v této podobě:

1.01.06 Pracovník vztahů k veřejnosti

> 8. platová třída

Vytváření, soustavná a úplná aktualizace souborů informací z různých oborů z oblasti cestovního ruchu s **místní** působností, např. historických, zeměpisných, přírodopisných, dopravních.

> 9. platová třída

Vytváření, soustavná a úplná aktualizace informací z různých oborů z oblasti cestovního ruchu

s regionální působností, např. historických, zeměpisných, přírodopisných, dopravních.

2.10.31 Referent správy místního rozvoje

> **10. platová třída – bude doplněn bod: 5.** Koordinace a usměrňování regionálního rozvoje cestovního ruchu, **turistických informačních center** včetně propagačních aktivit.

> **11. platová třída – nový bod**

Realizace koncepcí a propagačních aktivit vzhledem k veřejnosti na regionální, celostátní a mezinárodní úrovni a koordinace a zajištění funkčních vazeb oblastní, krajské a celostátní **sítě informačních center** a činností spojených s aplikací **komplexní informační databanky cestovního ruchu**, včetně správy kartoték a fotobanky.

Nyní, v době ekonomické krize, vzniká také obava, že nelze počítat s navyšováním finančních fondů od zřizovatelů TIC. Pokud jim nový katalog nařizuje, aby pracovníka zařadili do vyšší platové třídy (např. místo 6.–7. do 8. nebo vyšší), dochází k navýšení nákladů, s kterými nepočítali. Je nebezpečí, že to může v určitých případech vést k propouštění některých pracovníků, eventuelně až k rušení IC. To by byl vysloveně kontraproduktivní výsledek nové platové úpravy. Doufejme, že k těmto situacím nedojde a že tyto obavy jsou předčasné, tím spíše, že od zavedení nového katalogu uplynula pouze krátká doba, takže je zatím příliš brzy na fundované zhodnocení jeho přínosu.

Do nedávné doby většina TIC (obzvláště v malých městech) uplatňovala politiku nízkých platů tím více, čím větší je nezaměstnanost v kraji. Turistická centra jsou tak mnohdy nucena najímat zaměstnance, kteří jsou ochotni za nabízenou mzdu pracovat, což může být na úkor kvality a odbornosti těchto pracovníků. Nepřímo se tak výše ohodnocení může odrazit nejen na fungování konkrétního TIC, ale i na rozvoji cestovního ruchu daného regionu. Je třeba vzít v úvahu také značné nároky zřizovatelů na schopnosti pracovníka TIC, tj. znalost cizích jazyků, flexibilitu, ochotu pracovat přesčas a o víkendech, ochotu zařídit cokoli, co odmítají dělat na jiných odborech obce, počítačovou gramotnost, profesionální vystupování atp.

Jednou z možností řešení personální otázky TIC je navázat spolupráci s úřadem práce, který v rámci strategie aktivní politiky zaměstnanosti může určitou dobu přispívat na mzdu zaměstnance. Nejčastěji se jedná o:

- vyhrazení společensky účelných míst u zaměstnavatelů (ÚP hradí příspěvek na mzdové náklady),
- veřejně prospěšné práce (zejména u obcí, příspěvkových a neziskových organizací, ÚP hradí příspěvek na mzdové náklady),
- zřizování chráněných dílen a pracovišť pro OZP (osoby se zdravotním postižením), případně přispívání na jejich provoz,
- poskytování příspěvku na zpracování (zejména těm zaměstnavatelům, kteří přijmou do pracovního poměru absolventy škol bez praxe).

Ve většině TIC se provoz neobejde bez brigádníků. V průměru je to úvazek 1,5 na jedno informační centrum. Většina z těchto informačních center, která uvádějí, že brigádníky nevyužívají, však spolupracuje se studenty místních škol či praktiky bez nároku na honorář.

Propagace informačního centra

Pracovník informačního centra by se měl aktivně podílet na tvorbě propagačních letáků a příspěvků do různých publikací, turistických atlasů a turistických serverů.

Rovněž distribuce propagačních materiálů je velmi důležitá. Propagační materiál, který se nedostane k turistovi, je k ničemu. Tyto materiály lze distribuovat přímo v TIC, dále na veletrzích a výstavách zaměřených na cestovní ruch nejen v ČR, v ubytovacích zařízeních, na turisticky atraktivních místech, v obchodech se suvenýry, okolních TIC, na vlakových, autobusových nádražích, letištích atd.

Informace je také vhodné poskytovat na velkých turistických serverech, a tím na dané akci přilákat turisty – na těchto serverech je vhodné inzerovat akce **regionálního** a **republikového** charakteru. Nabízí se:

- webové stránky daného kraje,
- www.turistik.cz,
- www.czecot.cz,
- www.tourisms.cz,
- www.kudyznudy.cz,
- www.infocesko.cz,
- www.turistika.cz,
- www.vitejte.cz,
- www.Czech-Slovakia.EU,
- dále regionální rádia, info-bulletinu agentury CzechTourism, kontakty ceskevylety@seznam.cz nebo cestovani@aktualne.cz.

Tyto a **místní** akce je třeba rozšířit mezi co nejvíce lidí:

- na vývěskách v místě TIC a okolí,
- na webových stránkách daného informačního centra,
- v regionálním tisku,
- v informačních centrech,
- v ubytovacích zařízeních na území města,
- mailem, zájemcům o zaslání kulturního kalendáře.

Některé placené služby provozované TIC

Hlavním posláním turistického informačního centra je bezplatná služba veřejnosti. Jejich provozování bývá „ztrátovou“ činností a bez spoluúčasti veřejného sektoru při krytí nákladů se TIC neobejde. Ztrátu lze částečně snížit doplňkovou činností, tj. službami poskytovanými za úplatu. Často jimi bývají:

- prodej upomínkových předmětů,
- vstupenek,
- pohlednic, známek,
- map a cestovních průvodců, místopisné literatury, ...
- knih vydávaných zřizovatelem či vlastním nákladem,
- poskytování kopírovacích, scanovacích a faxovacích služeb,
- směnárna,
- průvodcovské služby,
- inzertní vývěska,
- rezervace ubytování, letenek, jízdenek,
- tvorba a organizování turistických produktů.

Zřizovatel TIC si musí na živnostenském úřadě vyřídít živnostenské listy na všechny činnosti, které provozuje samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených zákonem č. 455/91 Sb., o živnostenském podnikání (pokud nejsou splněny všechny tyto podmínky, živnostenský list není pro danou činnost nutný). Hlavní činnost TIC – služba bezplatného poskytování informací – nepadá pod uvedený zákon o živnostenském podnikání, není proto podmíněna získáním živnostenského listu.

Označení TIC

Na používání standardizovaného piktogramu je vhodné uzavřít smlouvu s agenturou CzechTourism (Českou centrálou cestovního ruchu) o užívání oficiálního označení TIC (www.czechtourism.cz).

Podle místních podmínek lze udaný rozměr upravit. Člen Asociace turistických informačních center (A.T.I.C. ČR) současně používá k označení logo této asociace (www.atc.info).

Marie Talafantová přednesla na jednání členského fóra svoje zkušenosti s poutači s písmenem „i“, které turistu místo do informačního centra zavedou do ubytovacího zařízení, realitní kanceláře nebo úplně jinam. Členové Asociace si začali uvědomovat potřebu řádně označeného a certifikovaného infocentra. Po složité, věcné a intenzivní diskusi se rada Asociace dohodla s CzechTourism na společné definici obsahu činnosti turistického informačního centra. Od roku 2003 realizuje agentura CzechTourism ve spolupráci s krajskými úřady a Asociací projekt podpory „oficiálních turistických informačních center“. Jedná se o zavedení jednotného značení turistických informačních center, která splňují vybraná kritéria.

 Zatím se do tohoto projektu zapojilo asi 260 informačních center, další dvě desítky mají podanou žádost. Jednotné značení má podobu bílého „i“ na zeleném podkladu – v základní velikosti 50 x 50 cm, ve zmenšené velikosti (cca 13 x 13 cm s povolenou odchylkou +/- 2 cm) pak jako doplněk ke směrovkám. Symbol oficiálního turistického centra je udělován na smluvním základě na dobu určitou a je chráněn proti zneužití.

TIC má být označeno na budově, v níž se nachází tak, aby bylo viditelné z dálky alespoň několika desítek metrů. Jedná se o označení v blízkosti vchodu do budovy – nad vstupem nebo na jeho boku.

Agentura CzechTourism podporuje oficiální turistická informační centra zejména tak, že je exkluzivně uvádí na svých internetových stránkách www.czechtourism.cz a ve svých tiskovinách určených především pro zahraniční návštěvníky. Oficiální turistická informační centra zapojená do projektu jednotného značení obdrží od agentury *Certifikát o začlenění do sítě*. Veškeré tyto služby jsou poskytovány zdarma.

Navigace k TIC

Pomocí jednotného městského informačního systému

Navigace turistů a návštěvníků k TIC by měla být zajištěna prostřednictvím jednotného městského informačního systému (zjednodušeně: ukazatele/šipky na sloupech). Na ukazatelích je

vhodné užít označení „infocentrum“ nebo „informační centrum“, a doplnit je o výše zmiňovaný mezinárodně srozumitelný piktogram. Standardizované značení navržené agenturou CzechTourism má pro ukazatele rozměr piktogramu 15 x 15 cm.

Navigace samostatná

V případě, že v místě není vybudován informační systém, je potřeba zabezpečit umístění ukazatelů (šipek, směrovek) tak, aby se s jejich pomocí dostali návštěvníci daného místa k TIC. Značení je shodné jako v předchozím odstavci. Tyto ukazatele by měly navádět k TIC zejména od míst s vysokou koncentrací návštěvníků – nádraží, odstavná parkoviště, významné turistické cíle (náměstí, zámek, hrad, muzeum, historické budovy apod.).

Navigace k TIC s pomocí informačních tabulí

Na turisticky exponovaných místech se běžně osazují informační panely (cedule, tabule) s orientačním plánem daného místa. Zde je nezbytné nechat zaznačit v plánu polohu TIC a je vhodné uvést také kontakt (adresu, tel., fax, e-mail, web), popř. jeho provozní dobou. V případě, že takovými tabulemi není místo vybaveno, je vhodné umístit vlastní informační ceduli alespoň v hale autobusového a vlakového nádraží (včetně úplného kontaktu, popř. provozní doby TIC a zveřejnit zde alespoň základní směr cesty k TIC).

A.T.I.C. ČR zkvalitňuje práci informačních center

Jak vyplývá z předchozího textu, turistická informační centra nepracují samostatně, izolovaně. Jejich práce získává výrazně lepší kvalitu tím, že jsou sdružena do organizace, která zastřešuje jejich činnost, umožňuje jejich vzájemnou spolupráci, výměnu informací na území celé České republiky. Oficiální definice této organizace zní takto:

„Asociace turistických informačních center ČR je profesním sdružením (cechem) turistických informačních center, která zajišťují činnost v cestovním ruchu a tím podporují rozvoj cestovního ruchu v České republice. Je rovnocenným partnerem vrcholných státních organizací, s nimiž spolupracuje za účelem rozvoje cestovního ruchu a služeb obyvatelstvu v dané oblasti.“

Sdružení poskytuje svým členům následující služby a materiály:

- **metodikou pomoc** při zřizování a vedení turistického informačního centra,
- **zveřejňování adresy** na internetových stránkách, ve *Zpravodaji* a adresáři Asociace a v dal-

ších tiskovinách (mapy, průvodci, atlasy podle dohody s jednotlivými vydavateli – např. Kartografie Praha, SHOCart),

- odborná **školení a další vzdělávání členů**,
- odborné **zájezdy**,
- možnost **výměny propagačních materiálů** a zkušeností s ostatními IC,
- možnost bezplatné prezentace na veletrzích Regiontour v Brně a MADÍ a Holiday World v Praze,
- možnost **podílet se na formování jednotného systému poskytování turistických informací** na území České republiky,
- vydávání **Zpravodaje**, v němž mohou členové prezentovat své aktivity,
- zveřejňování **aktivit členů v odborném časopise C.O.T. Business**,
- prostor stávající **webové prezentace** k získávání potřebných kontaktů a oborových informací,
- **Vydavatelství Soukup a David** poskytuje členům **rabat 40 %** na vybrané tituly – např. edice *Zelené řady* a *Cestovní kniha*.

Kategorizace informačních center, certifikáty činnosti

V říjnu 1995 (rok po založení Asociace) byla na druhém jednání členského fóra po dlouhé diskusi mezi členy přijata *Pravidla kategorizace*, která platí dodnes. Slouží k hodnocení informačních center členů Asociace. Každý stupeň kategorizace pak předpokládá splnění schváleného minimálního standardu a podmínek činnosti turistických informačních center.

Po splnění základních podmínek pro vstup do Asociace získá turistické informační centrum certifikát A.T.I.C. ČR s označením kategorie A–D. Asociace si vyhrazuje právo kontroly výše uvedeného standardu, a to prostřednictvím členů celostátní rady, kteří mají odpovědnost za daný kraj. Kontrola probíhá jednou ročně. Informační centra umísťují certifikát ve svých prostorech. Když se před lety vydávaly první certifikáty, nesetkaly se s téměř žádným ohlasem. Pak se několik let vinou nedostatečné práce Asociace certifikáty nevydávaly. Jejich opětovné vydávání se zavedlo v roce 1999 a situace je dnes zcela jiná – každý si svou „kategorii“ patřičně hlídá, případně usiluje o její zvýšení.

Rada A.T.I.C. ČR se na svých posledních jednáních zabývala přípravou a konkretizací projektu na zavedení a kontrolu budoucích standardů činnosti turistických informačních center, včetně jednotné kategorizace a certifikace TIC pro celou ČR. O do-

taci z evropských fondů na řešení této problematiky požádalo Ministerstvo pro místní rozvoj. Projekt by měla realizovat A.T.I.C. ČR ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj a agenturou CzechTourism v rámci Integrovaného operačního programu. Projekt je pracovně nazvaný „Zavedení standardů turistických informačních center“. Zahájení projektu bylo naplánováno na 1. 1. 2010 a potrvá do konce roku 2012.

KATEGORIE A

– republikové informační centrum

– označeno čtyřmi hvězdičkami

- centrum je otevřeno po celý rok a podává informace o celé ČR,
- otevírací doba je zajištěna sedm dnů v týdnu,
- do informačního centra je bezbariérový přístup,
- poskytuje bezplatně verbální informace o ČR ve třech světových jazycích,
- zajišťuje průvodcovskou činnost v místě působení,
- zprostředkovává ubytovací činnost v ČR,
- zprostředkovává průvodcovskou činnost v ČR.

KATEGORIE B

– oblastní informační centrum

– označeno třemi hvězdičkami

- centrum je otevřeno po celý rok a podává informace o celé České republice,
- otevírací doba je šest dní v týdnu,
- poskytuje bezplatně verbální informace o oblasti (regionu) ve dvou světových jazycích,
- zprostředkovává průvodcovskou a ubytovací činnost,
- je vybaveno výpočetní technikou, jež je kompatibilní s napojením na informační síť A.T.I.C.

KATEGORIE C

– místní celoroční

– označeno dvěma hvězdičkami

- centrum je otevřeno po celý rok a podává informace o místě své působnosti,
- otevírací doba je pět dní v týdnu,
- poskytuje bezplatně verbální informace o místě minimálně v jednom světovém jazyce.

KATEGORIE D

– sezónní informační centrum

– označeno jednou hvězdičkou

- centrum je otevřeno po celý rok a podává informace o celém regionu,
- otevírací doba je nejméně pět dní v týdnu,
- poskytuje bezplatně verbální informace o místě minimálně v jednom světovém jazyce.

Minimální standard služeb

Zároveň s *Pravidly kategorizace* byl přijat další dokument, a to *Minimální standard služeb*:

- Informační centrum je umístěno na veřejně přístupném místě.
- Informační centrum je označeno logem A.T.I.C. ČR společně s piktogramem bílého „i“ v zeleném poli. Označení může být doplněno i vlastním označením informační kanceláře vyjadřující činnost informačního centra.
- Vybavení centra musí sloužit k zajištění minimálního standardu poskytovaných informací, tzn.:
  - telefon, fax,
  - musí poskytovat plnou informaci sloužící k orientaci v místě působení informačního centra,
  - pro návštěvníky musí být k dispozici mapa místa, oblasti a ČR,
  - musí poskytovat informaci o dopravě a službách v místě působení informačního centra,
  - musí poskytovat informaci o ubytovacích a stravovacích možnostech v místě působení informačního centra,
  - musí poskytovat informace o kulturních, společenských a sportovních akcích v místě působení informačního centra.

Členství v A.T.I.C. ČR

1. Novým členem Asociace (A.T.I.C. ČR) se může stát fyzická či právnická osoba splňující podmínky stanov asociace.
2. Žadatel se může stát řádným členem podáním písemné žádosti a po uplynutí šestiměsíční lhůty.
3. V této lhůtě probíhá prověřování poskytovaných služeb čekatele pověřeným členem asociace. Tohoto člena je povinna určit rada A.T.I.C. ČR nejpozději do 30 dnů od obdržení žádosti o členství.
4. Splňuje-li čekatel všechny předepsané podmínky a minimální standard poskytovaných služeb, navrhne pověřený člen A.T.I.C. ČR tento subjekt na přijetí za řádného člena.
5. Toto přijetí musí potvrdit na svém nejbližším zasedání rada A.T.I.C. ČR. Zároveň rada udělí novému členovi „certifikát“ jako doklad o jeho řádném členství, a to nejpozději do 30 dnů po zaplacení členského příspěvku a připsání na účet asociace.
6. V případě, že dojde ke zjištění nedostatků v činnosti člena A.T.I.C. ČR, musí rada nejpozději do 30 dnů od oznámení tohoto zjištění rozhodnout

o způsobu nápravy či eventuálním postihu dotyčného subjektu.

7. Jestliže dojde k poškození dobrého jména asociace, či finanční újmě ze strany člena asociace, musí rada A.T.I.C. ČR nejpozději do 30 dnů od tohoto zjištění rozhodnout o případném vyloučení tohoto člena.
8. Vyloučený člen může být do asociace opět přijat až po šestiměsíční lhůtě a na návrh pověřeného člena A.T.I.C. ČR.
9. Nový uchazeč po podání přihlášky a potvrzení jejího přijetí zaplatí alikvotní část členského příspěvku ve výši 1000 Kč. Zbývající částku 3000 Kč doplatí po schválení svého řádného členství. V případě neschválení za člena asociace je částka tisíc korun nevratná.

Panovaly obavy, aby se Asociace turistických informačních center ČR nestala organizací, která se přijetím zásad stane výběrovou. Ukázalo se však, že přijaté usnesení bylo dobrým krokem k výraznému posunu vpřed a počet jejích členů neustále narůstá.

Od 1. 1. 2008 je sídlem A.T.I.C. ČR město Polička. Ředitelem sekretariátu je Mgr. Jan Matouš.

CO ŘÍCI ZÁVĚREM?

Snad popřát všem současným i budoucím pracovníkům knihoven a informačních center co nejvíce nadšení do jejich práce a mnoho úspěchů v krásné činnosti – shromažďování informací o svém regionu a jejich předávání lidem z vlastní země i ze vzdálených končin světa.

POUŽITÁ LITERATURA:

- BEYEROVÁ, Markéta. *Informační centrum jako součást veřejné knihovny. Zkušenosti z činnosti Městské knihovny a informačního centra v Hradci nad Moravicí*. Opava: Slezská univerzita, Filozofická fakulta, Ústav bohemistiky a knihovnictví, Kabinet knihovnictví. 2007. 61 s., 6 s. příl. Vedoucí diplomové práce Mgr. Zuzana Bornová.
- Kategorizace turistických a informačních center. [cit. 2009-01-07]. Dostupný na <http://www.atc.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=179&menu=>
- KUCHAR, O.; NOVOTNÝ, V.; MATOUŠ, J. *Abeceda turistického informačního centra*. 1. vyd. Ráby u Pardubic: ATIC ČR, 2005. 13 s.
- Metodika turistických informačních center. [cit. 2009-01-07]. Dostupný na <http://www.atc.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=196>
- Služby veřejných knihoven. Směrnice IFLA/UNESCO pro rozvoj. Praha: SKIP, 2002, 127 s.
- Stanovy A.T.I.C. ČR, 2006.
- Zásady pro přijímání nových členů A.T.I.C. ČR. [cit. 2009-01-07]. Dostupný na <http://www.atc.cz/public/kapitola.phtml?menu=&user=24&session=58348551&kniha=25&kapitola=114&preference>
- Zpravodaj Asociace turistických informačních center. Č. 3. Polička: Sekretariát ATIC ČR, 2008.
- Zpravodaj Asociace turistických informačních center. Č. 4. Polička: Sekretariát ATIC ČR, 2008.
- Zpravodaj Asociace turistických informačních center. Č. 2. Polička: Sekretariát ATIC ČR, 2009.

KNIHA – ZÁVISLOST NA CELÝ ŽIVOT

– pod tímto názvem připravil Svaz českých knihkupců a nakladatelů ve spolupráci se společností Svět knihy v rámci dlouhodobého projektu *Rosteme s knihou* nekomerční kampaň na podporu četby, která je cílená především na mladší generaci.

Pilotním projektem kampaně je spot umístěný na internetu. Desetiminutový film se skládá z živých vstupů známých lidí a z animovaných předělových sekvencí. Na otázky typu *Jakou roli pro vás hraje kniha? Už vás někdy kniha zachránila? nebo Na čem uždíte?* odpovídá Michal Viewegh, Aneta Langerová, Jiří Macháček, Aňa Geislerová, Josef Rakoncaj a Márdi.

Klipy možno najít na adrese www.sckn.cz, www.rostemesknihou.cz, www.svetknihy.cz, *Facebooku*, *Streamu*, *YouTube* a webových stránkách nakladatelů, knihkupců i dalších subjektů s kulturním zaměřením.

Scénář kampaně vytvořil Emil Hakl, kamera Tereza Reichová, animace Josef Jelínek. Více informací o projektu najdete na www.sckn.cz v oddílu Kniha–závislost na celý život.

Z tiskové zprávy připravila –ova–

Přihlaš babi a dědu na Facebook!

Fakta, ze kterých jsem vycházela při tvorbě projektu *Přihlaš babi a dědu na Facebook* jsou následující:

1. Na českém Facebooku se prezentuje čím dál tím více knihoven.
2. Věková skupina 50+ je jednou z nejrychleji rostoucích uživatelských skupin na Facebooku.
3. V dnešní „uspěchané“ době zbývá méně času na osobní schůzky a návštěvy u rodičů a prarodičů.

Projekt byl otevřen všem knihovnám, které na Facebooku působí, a jedním z jeho cílů bylo společně podpořit jednu myšlenku a alespoň trochu v tomto virtuálním prostředí spolupracovat. Společně knihovny spolupracují na propagaci projektu, a to jednak na Facebooku, a jednak také ve svém městě, ve své knihovně. Praktická část projektu je pak čistě v režii zapojených knihoven.

Nedělní obědy nestačí! Setkávání generací na Facebooku

Hlavní myšlenkou projektu je podpořit setkávání mladých lidí s jejich rodiči a prarodiči ve virtuálním prostředí, které je jim blízké. V knihovnách se senioři učí pracovat s ICQ, e-mailem nebo Skypem a zájem je také o Facebook, který nabízí větší možnosti sdílení a různé způsoby komunikace.

Společně jsme rozjeli rozsáhlou kampaň na Facebooku, v jejímž středu stojí *Facebook-sku-*

pina, do které se může přidat kdokoliv, komu se nápad líbí, zjistí zde, jaké knihovny jsou spojeny, na ze skupiny může napsat svůj názor apod. Dále jsme na *Facebook-stránkách* knihoven šířili plakáty a připravená videa, zasílali pozvánky a informovali přátele. Jednotlivé materiály použily knihovny také k propagaci projektu ve své knihovně. Propagace na Facebooku má zejména vybízet mladé lidi k tomu, aby dali svým prarodičům najevo, že jsou na Facebooku a přáli by si s nimi v tomto prostředí komunikovat. Právě se zvládnutím Facebooku by pak měly pomoci knihovny.

Na propagační část navazují knihovny praktickými semináři, přednáškami, workshopy a jinými akcemi pro seniory a širokou veřejnost na téma *Facebook*. Jaké akce připraví a jak celkovou myšlenku projektu uchopí a rozvinou, je čistě na nich. Informace o jednotlivých akcích budeme samozřejmě šířit také přes Facebook. Projekt knihovnám umožní lepší propojení kamenné knihovny s tou virtuální, umožní komunikaci s Facebook komunitou, zajistí reklamu ve skupině a nové fanoušky také z řad seniorů nově přihlášených na Facebook.

Věřím, že projekt si najde své příznivce a alespoň trochu se nám opět podaří podpořit komunikaci mezi seniory a jejich rodinou. K názorům typu – *Kdyby babi četla to, co si píšu na Facebook, tak ji trefí šlak* – mohou jen říci, že nesmíme zapomínat na možnosti vytváření skupin přátel, filtrování obsahu a nastavení soukromí.

Na závěr cituji jeden příspěvek ze skupiny: *Okej, Pavel jde spravit babičce laptop, aby mohla hrát solitaire bez překážek dál a krmit si ryby na fejsbuku.*

Podpořte nás na <http://www.facebook.com/group.php?gid=177222723683>.

Propagační videa najdete ve skupině na Facebooku nebo na Youtube channelu Masarykovy veřejné knihovny Vsetín <http://www.youtube.com/MVKvsetin>.

OLGA BIERNÁTOVÁ > biernatova@knihovna.utb.cz

Typologie specifických čtenářů v knihovnách

Knihovna je místo, ve kterém se apriori očekává zvýšená populace lidí bažících po vzdělání, informacích, vědění a poznání. Je to na první pohled dobrá úvaha, která počítá s tím, že taková lidé jsou intelektuálně na vyšší, preferují kulturní požitky nad těmi přízemními.

Ale je to pravda vždy? Je to pravda alespoň někdy? Není to snad tak, že intelektuál prostě ví, a proto nepotřebuje vědění hledat v knihovně? Není to tak, že knihovna – stejně jako jiné státní instituce – přitahuje podivíny, cvoky a úchyly? Není snad stejnou pravdou, že nejlepší návod na vytvoření bomby se dá vyhledat v knihách (potažmo v knihovně)? Není snad pravda, že si mohu zadarmo na internetu nechat vyhledat „kvalifikovanou silou“ informace z právního prostředí a ty potom využít ve svých žabomyších válkách? Prostě a jednoduše: není to tak, že se pracovník v knihovně setkává více než kdo jiný s lidmi, kteří jsou mimo běžnou normu, jsou postižení nějakou obsesí, nápadem, donkichotským přesvědčením, zasmušilostí, plachostí, nekomunikativností, odtržeností od reality a nebo jinými nedostatečnostmi, znevýhodněními neboli handicapy?

Ne všichni se narodíme se stejnými vlohami, některé z nás postihne v průběhu života nemoc či úraz mající za následek naše následné znevýhodnění. A nemusí být mentální, tělesné ani smyslové. Člověk může být oproti ostatním méně citlivý nebo nemá běžnou sociální inteligenci. Není snad i on ve svém životě znevýhodněný?

Myslím si, že to tak bude. Obecně se předpokládá, že se v populaci vyskytují asi čtyři procenta psychopatických osobností. Pokud se ale nacházíme na místě, které je veřejně přístupné, a dá se očekávat, že tam bude komunikativní personál a vhodná příležitost, tak bude těch, co si chtějí stěžovat, otravovat, žvanit i vilně koukat anebo řečmi „oblažovat“, ještě více. A jedním z takových míst je právě knihovna.

Personál tam není kryt zasklenou přepážkou, není naladěný apriori velitelským způsobem, nemá trestající pravomoci jako jiní státní

zaměstnanci. Naopak, je nastaven, aby pomáhal, tedy je spíše přátelský a má snahu vyhovět (zapomeňme na trapné stereotypy přísné vysušené knihovnice s brýlemi a drdolem). Pracovník se dostává do pasti své vstřícnosti, která je automaticky stanovena jako jeho profesní role. Je přece jeho povinností vyhledat, nabídnout, poradit, někdy i přesvědčit v zájmu dobré věci. Jenže lidé problémového ražení hledají v knihovně nejen radu, ale i zastání a nezřídká tam chodí se stížnostmi. A mají pocit, že je to tak správně.

Za dobu, kdy jsem v knihovně ještě jako student trávil dost času, jsem na vlastní oči viděl celou řadu problematických bytostí. I když některé profily čtenářů mohou znít humorně, ne vždy se tomu člověk dovede zasmát a mnohdy mají knihovnice z takových klientů strach. Zda je oprávněný, či nikoli, záleží někdy pouze na míře zvláštnosti osoby, jejího momentálního stavu a okolnostech, které ji mohou provokovat, nebo naopak tlumit.

Pokusil jsem se tedy alespoň nastínit typologii nejčastějších klientů, kteří jsou problémoví, protože mají možná nějakou osobnostní zvláštnost. Nedělejme si ovšem naděje, že je to typologie vyčerpávající, že jsou termíny postaveny jako odborně závazné. Spíše než na psychologickou hantýrku je třeba na členění nahlížet jako na psychologický výklad praxe. Proto jsou jednotlivé kategorie pojaty lehčeji, a tím jsou také zapamatovatelnější.

Vilný klient – má tendenci oslovovat vás křestním jménem, které vyčte z vaší visačky, nebo se na něj přímo zeptá. Bude se snažit vlichotit. Bude se snažit vás i oslovovat netypickými názvisky jako je: „paní knihovni“, „vy jste moje sluníčko“ apod. Tento klient bývá častokrát minimálně o generaci starší než jeho

oběť. Chová se přehnaně galantně, jeho řeč je šroubovaná a velmi často se jedná o specialisty velice úzkého oboru. Tento klient tak má málo příležitosti ke kontaktu se ženami – knihovna je jediné místo, kde se cítí jakžtakž jistě a jeho sebevědomí tím narůstá až do té míry, že si dovolí trochu harašit. Jedná se ale většinou o platonické výstřelky, které mohou být nepříjemné (zvláště pokud se snaží získat citlivé a osobní informace typu, kde bydlíte, co ráda děláte apod.). Schválně používám ženský rod, protože neznám případ, kdyby vilným klientem byla žena obtěžující knihovníka. Je to do značné míry způsobeno nedostatkem mužů v knihovnách a samozřejmě i jiným způsobem získávání partnera u žen a u mužů.

Co se s tím dá dělat? Pokud se vám dvoření nelíbí, nezbyvá než držet odstup. Nesmíte dávat šanci ani náznakově. Jestli máte pocit, že se dotěrného klienta zbavíte tím, že ho s otázkou směřující na vaše soukromí odkážete na příště, nebo odpovíte alespoň na něco, tak je to pro něj jen a jen další potvrzení toho, že s ním chcete hrát tuto hru. Horší je případ, kdy vyložené únikové manévry, které se dělají a každému normálnímu člověku dojde, že ho velice jemně a společensky únosně odmítáte, typický vilný klient přemění ve svůj prospěch. Tedy, že se vám líbí.

Doporučuji zařídit se tak, abyste byly od něj vždy v dostatečné vzdálenosti, hlídaly si, zda-li se nedostává do vaší intimní zóny, která je sice individuální, ale většinou pod 70 cm (pokud pracujete ve vězeňské knihovně, tak může být tato vzdálenost i 140 cm). Pokud klientovi něco podáváte, tak se může snažit sáhnout vám na ruku. V takovém případě můžete knihy položit před něj. Důležité je necítit se trapně z toho, že se chováte profesionálně, leč oproti ostatním klientům chladně. Odměřené chování je na místě, pokud klient zajde ve svém jednání daleko, jinak je třeba přijímat jej pozitivně alespoň ve chvílích, kdy se chová normálně. Měl by vás totiž znát z obou stránek. A to proto, aby se ten učenlivější naučil, že za něco je odměněn vaší pozorností a za něco jiného ne. A myslete i na to, že u některých je jejich hendikepou pouze jejich neobratnost, když se snaží být milí. Kolikrát tím nemyslí nic sexuálního, pouze se pokoušejí natrásat své někdy opelichané peří.

Pokud se však začne chování vymykat výše popsaným charakteristikám, může to znamenat opravdový problém.

Klient extrémně domestikovaný – je takový, který se v knihovně cítí natolik dobře, že se chová už docela vlezle a přidrzle. Začíná to nenápadně tím, že se snaží získat něco navíc, nebo se něčemu vyhnout, co je stanoveno jako pravidlo pro všechny. Prvopočátek je třeba v tom, že nechce ukazovat průkazku se slovy: „*Já jsem tady přece každý den, tak je to zbytečné.*“ Pravda je, že to zbytečné je, ale akceptujeme-li jeho požadavek na neukázání průkazky, tak jej stavíme do role mazáka, který už si může dovolit více a také si to posléze dovolí. Bude mezi knihami svačit, bude přicházet a odcházet, jak se mu bude líbit, odběhne si pro nákup a s ním se zase vrátí a samozřejmě ho uskladní ve studovně (pokud vás ovšem rovnou nepožádá o využití erární ledničky), vytáhne si svoji nabíječku telefonu a bude si nabíjet telefon výhradně u vás, má-li malé děti, můžete se stát mimo jiné i hlídacím centrem.

Budete-li trpěliví, tak se dočkáte, že se ještě později pasuje na jakéhosi kápa a vašeho pomocníka, který je oprávněn kontrolovat a mentorovat druhé. Sám se cítí ve své roli velice dobře a nakonec nedotknutelně. Zarazte ho proto včas, nebo vám přetřídí knížky v regálech podle barev, nebo podle velikosti. Protože, „*Který naiva by hledal knížky podle abecedy? Vždyť čtenáři jako první věc, když nějakou knížku chtějí, tak popisují – je to taková modrá malá knížka s pruhy...*“

Je to klient, který je hendikepovaný v dodržování vymezených sociálních rolí. Potřebuje pevné mantinely stejně jako malé dítě, které pořád a pořád zkouší, co si ještě může dovolit, co mu ještě projde. Nenarazí-li na odpor, postupuje ve svých požadavcích dále. Nemá smysl, abyste v sobě dusili zlost a čekali na okamžik, kdy už toho bude moc a rupnou vám nervy. Většinou sice v takové chvíli máme odvalu říci, co máme na srdci, ale je to lehce zmatené, hodně emoční a pak se za výbuch stydíme a snažíme se to nějak zahladit, takže se dostane káraný do lepší pozice než před samotným výbuchem. Lépe je ozvat se okamžitě při prvním výraznějším vybočení z norem, kdy

nehrozí, že budeme křičet a odkrývat tím svoje citlivá místa. Na místě je asertivní jednání.

Šílenec – je klient, který je totálně mimo jakoukoli normu. Sice podle obecné laické představy se lidé rozlišují na „blázny“ a „šilence“ tak, že blázen je ten, který tvrdí nějaký nesmysl, kdežto šílenec je ten, který je ve svém konání násilný, zuřivý. Ať už je laická představa jakákoli, ve skutečnosti to není podle žádné z nich váš klient. On je právě odněkud odjinud. Takový člověk se může projevovat natolik různě, že jeho komplexní popis je totálně nemožný, a proto se omezím na následující formy.

Zmatený – neví, kde je nebo mluví nesmyslně, a nebo používá mnoho cizích slov, které jsou ale totálně mimo, když se nad tím trochu zamyslíte. Nedejte na to, že to vypadá učeně. Mluví mnoho, mluví nesrozumitelně, řeč nedává smysl. Většinou je člověk náchylný si myslet, že když tomu nerozumí, tak je hloupý sám.

Jiný typ šilence je třeba takový, s nímž *není možno komunikaci vůbec začít*. Je třeba celý ověšený papírky s různými nesmyslnými výroky, hesly a prohlášeními. Na první pohled je zřejmé, že s ním není něco v pořádku. Někdy nekomunikuje, stane se, že zničehonic ztuhne a ani se nehne. Z vaší strany je na místě laskavost, ale ne přehrávaná, rozhodně nepodléhejte unáhleným reakcím. Takový člověk se pohybuje ve světě, kterému buď nerozumí vůbec, nebo rozumí zkresleně. A věci, kterým nerozumíme, se bojíme. Jeho handicapem je momentální *nedostatek soudnosti*. Ale to neznamená, že je to napořád nebo že si neuvědomuje, co dělá, nedovede to jenom ovládnout. Pokud se stane, že je onen člověk úplně mimo a hrozí nebezpečí, že by mohl ublížit sobě nebo jiným, jde o případ, kdy je na místě volat záchrannou službu.

Do kolonky šílenec bychom mohli od určité úrovně vložit i klienta *fanatika*. Možností, v čem může být fanatikem, je nezměrně mnoho – vynálezectvím perpeta mobile počínaje přes vyhraněné politické názory, extrémní formy náboženství, víru v záchranu Země mimozemskými návštěvníky (nebo její zničení, což je pravděpodobnější, přestože to vlády tutlají ☺)

až k zaryté nenávisti k sousedovi. Většina z nich prostě něčemu věří, věří tomu nezměrně a nekriticky.

Knihovna není od toho, aby takového člověka zbavovala jeho přesvědčení. On zásadně hledá vždy to, co jeho přesvědčení podporuje a objektivní pravda není podstatná. Jde zde o konflikt víry a rozumu, přičemž rozum se buď krčí někde v koutě, nebo je efektivně zapojen do bludných vizí takovým způsobem, že je naopak podporuje. Pokud je fanatik navíc obdařen ještě osobním charismatem, tak se může stát, že příště budete časopisy nejen půjčovat, ale v mimopracovní době i distribuovat na chodníku nebo v podchodu. A věřte tomu, že imunní není nikdo. Vždy se v životě najde období, kdy jsme ochotni věřit jakékoli blbosti, která je milosrdnější než krutá pravda. Proto berte tyto lidi jako trpící bytosti, které našly způsob řešení tíživé situace, který jim dělá dobře, i když připadá ostatním nelogický. Mnoho z nás se někdy vyhnulo černé kachličce mezi bílými, uplivilo si, když přeběhla černá kočka přes cestu, bralo si talisman ke zkoušce, nebo povyskočilo, když vidělo zeleného trabanta (bohužel dnes nevím, který vůz ho zastoupil). Tak si moc o své racionalitě nemysleme!

Klient hysterický – musí být viděn, takže ho často poznáte podle oblečení, které je výstřední, nezapadající do situace. Může se odlišovat i množstvím šperků, tetováním, nebo u žen je to nápadné líčení. Mluví hlasitě, přehnaně gestikuluje, používá v řeči absolutismy: *vždycky, nikdo, všichni, nejhorší apod.* Prostě a jednoduše – upozorňuje na sebe, vymáhá si tím zvláštní zacházení jako klient domestikovaný, ale odlišuje se ve svých reakcích, které jsou náladové. Vypadá to tak, že vás buď miluje, podlézá vám a velebí vás, nebo v okamžiku, kdy nesplníte byť jen nepatrný požadavek, tak vás bude nenávidět až za hrob. Pokud je hrubějšího zrna, čekejte spršku sprostáren. Jak už ale bylo řečeno, toto chování má výkyvy a příště třeba přijde „jako by se nechumelilo“. Sebe vidí jako toho nejdůležitějšího čtenáře, očekává, že když se na vás přátelsky usměje, tak ostatní lidi v řadě přeskočíte a vyřídíte jeho požadavek jako první. A myslí to smrtelně vážně, jakkoli nám to připadá nesmyslné. Nemáte šanci se

mu zavděčit při normálním provozu a dost možná ani tehdy, kdyby byl jediný. Dělejte tedy pro něj to, co děláte standardně i pro ostatní, leda v případě, že máte na to, abyste zvládli místrně manipulaci stejně dobře, jako to umí on, tak mu můžete běžný standard předložit v „dárkovém balení“. Ať má pocit, že dostal něco navíc. Vyžaduje to ale zdatnost v předstírání srdečnosti až přesladké, navíc si člověk musí být zcela jasně vědom, že je to jen hra, kterou hraje pro udržení klidu. A pokud máte odpovídající schopnosti, leč i morální zábrany, tak se do toho ani nepouštějte. Hysterický klient je totiž něco jako letní bouřka. Přijde, udělá se dusno, hromy blesky, prudké ochlazení, a pak zase vysvitne rychle slunce.

Povídavý klient – je hodně podobný klientovi vilnému, ale liší se od něj tím, že se jeho řeči lépe pouštějí jedním uchem tam a druhým ven. Obvykle takový klient knihovnice příliš neznepokojuje. Mohou dělat takové to „*hm hm*“, sem tam do toho vložit: „*ale nepovídejte*“, nebo se to dá obměnit za: „*a to skutečně až takhle moc?*“ a klient se vypovídá, cítí se dobře a příště vás oblaží stejnou historkou. Je zde jasný handicap v paměti a sociální důvtipnosti. Mimochodem, čím jsme starší, tím větší je k takovému jednání sklon.

Někdy rozhovor s povídavým klientem nabývá určité komické verze, kdy vám dá vybrat, jestli to chcete slyšet, ale nakonec vám to stejně řekne, i když nechcete. Klasicky to vypadá asi takto: „*Říkal jsem vám tu historku o tom, jak jsem ...*“, na to vy odvětíte: „*Ano říkal.*“ A klient klidně pokračuje. Pohledy mimo něj, jako že musíte někam jít, nebo podobné úhybné manévry nebývají příliš úspěšné. U takového klienta nemá moc smysl v průběhu jeho oblíbené báčorky naznačovat, že už víte, jak to dopadne, protože buď na to vůbec neslyší a nevnímá to, nebo vám vše zkusí popsat jinými slovy, ale za chvíli spadne do stejné formy vyprávění jako předtím, jen bude podrážděnější, že mu nerozumíte a nehlátáte jeho myšlenky bez přerušování. Pokud chcete situaci řešit přímočaře, tak můžete (bez záruky) zkusit klienta zmást. V okamžiku, kdy dojde blízko nějaké klíčové události, tak si vyčíháte moment, kdy se musí nadechnout a vskočíte mu do řeči se

slovy: „*To je strašně zajímavé, prosím vás nezapomeňte to, kde jste skončil/a, já teď musím na chvíli pryč.*“ A hned odejděte. Většina klientů, a bývají to spíše muži, má slabší paměť a až se vrátíte a vybafnete: „*Tak u čeho jsme to skončili?*“, propadne panice, protože najednou neví. Pokud se jim to stane víckrát, tak je malá šance, že se budou chtít dále blamovat. Jde samozřejmě o manipulaci a je riziko, že si klienta zneprátelíme.

Klient vyžadující zázraky – chce většinou služby, na které knihovna není zařízena, a nedovede pochopit, že knihovnice nejsou ani právníci, ani sociální pracovníci, a nerozumí řeči paragrafů, ani tomu, jaké sociální dávky komu náleží. Klient je přesvědčen, že když ty informace v knihovně jsou, tak je pracovníci samozřejmě zpracují a dodají mu je. Někdy to dokonce řekne na rovinu, že nechce platit právníkovi, že je jednodušší zajít si do knihovny.

Další subkategorii jsou takoví klienti, kteří chtějí půjčit něco, co je proti pravidlům. Z jakých důvodů se domnívají, že je toto v jejich případě možno provést, není jednoznačně zřejmé. Pravdou ale je, že to bývají lidé, kteří si na to nějak a někde už zvykli (politici, vedoucí pracovníci). Zde není vlastně žádná psychologická rada, takže pravidla v knihovnách určitě máte a klienta s nimi citlivě seznámte. Jedno je ale naopak skoro jisté: klienti na odpověď, že to „*podle pravidel nelze*“ namítají, že v jejich případě je to přece ale úplně něco jiného. Psychologické znevýhodnění těchto lidí vidím v neschopnosti dostatečně rozlišovat reálné možnosti.

Klient spáč – takový čtenář zahrnul knihovnu do svého životního schématu natolik, že do ní pravidelně dochází. Pokud čte, tak nejčastěji denní tisk a stane se, že si sem tam při tom i schrupne. Jsem přesvědčen, že se jedná o českou formu anglického gentlemana, který by normálně v Anglii navštěvoval svůj klub. V takovém klubu je zvykem v klidné atmosféře neformálně pohovořit, přečíst denní tisk, sem tam schrupnout v masivním křesle, vyměnit si pár zdvořilostí a urazit několik vytríbených drinků. Nekrepejte si prosím na hlavu. Vždyť říkám, že v knihovně je to česká forma.

S takovým čtenářem nebývají obvykle potíže, je přesný jako hodinky, má známé zvyky a nemá tendenci chovat se jako kohout na smetišti, tedy jako klient domestikovaný. Jedinou potíží, na kterou lze narazit, bývá vykojení z běžného cyklu. Jedná se zejména o státní svátky s volnem, kdy je nešťastný, že vás nebude moci jako vždy navštívit a příjemně v teple a tichu proklíbat kus dne. V takových chvílích je bojovnější, chce vás přesvědčit, že 31. prosince kteréhokoliv roku je právě to datum, kdy se do knihovny pohnou desítky, ne-li stovky lidí a vy uděláte obrovskou chybu, když neotevřete. Ta bojovnost je jen relativní. Ve skutečnosti „na pilu moc netlačí“, protože si to s vámi nechce pokazit.

Mezi těmito čtenáři jsou totiž takoví, kteří milují noviny, které ještě nikdo nečetl. A kdybyste jim je neodložili bokem, aby je měli první, tak by je snad ani nečetli, stejně jako by většina lidí nepoužila zubní kartáček po někom jiném. Proto si vás budou spíše předcházet. Možný nedostatek sociálních vazeb a možná i nekvalita domácího prostředí je jejich hendikepem, který se snaží u vás kompenzovat. Jste členem jejich druhé nebo dokonce první rodiny, knihovna je jejich příbytkem, takže na to myslete, když vás náhodou zlobí. Takoví čtenáři vás mají v podstatě rádi a taky vás potřebují.

Klient zloděj – jeho základní charakteristikou je, že mate tělem, krádež mu z očí prostě nekouká, knihy, nebo spíše časopisy nemusí krást, stačí mu jen vytrhnout list. Nespoléhejte na zevnějšek, kradou pánové v obleku, paní s malými dětmi i uhrovití pubescenti. Jaké jsou důvody? Někteří kradou ze studu – chtějí si vzít něco, co by je mohlo diskreditovat, kdyby se provalilo, o co se zajímají. Někteří kradou z šetrnosti, někteří ze zoufalství, jiní prostě ze zvyku. Někteří totiž mají pocit, že to přece nikomu nemůže vadit, když si vytrhnou „potřebný“ list. Výjimkou mohou být zloději ze sportu, kteří kradou pro adrenalinový zážitek, ale i zde berou spíše cennější kusy. Zcela výjimečně se můžete setkat s pravým kleptománem, který krade cokoli bez ohledu na cenu nebo užitečnost.

Mnoho knihovníků je ochromeno při představě, že je možné něco tak zrůdného jako am-

putace listu jakékoli knihy. Vaše jednání musí být jasné, zřetelné, nekompromisní a přitom slušné. Může se totiž stát, že jste se spletli a viděli něco, co jen jako krádež vypadalo. Ale mezi námi – v devadesáti devíti procentech budete mít pravdu. Jenže pro pracovníky knihoven spočívá problém ve spojení dvou rozdílných rolí. Jedna role je role pomáhajících, vstřícných a empatických odborníků, druhá je role dohlížející a regulující, která každému knihovníkovi nesedí. V jejím vymezení je totiž obsažena i nutnost aktivně vstupovat do konfliktu a hájit svěřené prostředky. Cítíme, že mezi těmito rolemi je dost velký rozdíl.

Někteří knihovníci mají problém ještě s tím, že neočekávají u jiných špatné chování. Říkají pak: „*Přece mu nemůžu stát za zády, jak by to vypadalo... a co kdyby se ukázalo, že...*“. Tady se nabízí řešení – brát to jako sport. Odborníci z bezpečnostní branže říkají polapení pachatele „záchyt“. A pracovníci jsou hodnoceni nejen paušálně, ale i podle počtu „záchytů“, někdy dokonce vzniká nepsaná soutěž o to, kdo jich má více. Nečekám, že se z knihovníků přes noc stanou lovci a budou soutěžit o to, kdo zachytí nejvíce hříšníků. Jde však o to, odloučit ono lapání od své vlastní osoby. V zahraničí, kde si to můžou dovolit, tento rozpor v rolích řeší tím, že mají ochranku, do níž jsou vybírání lidé, kterým konflikt nevádí.

A co je handicapem pro pachatele? Je to nedostatek morálního citění, zvýšené zaměření na vlastní osobu, malá schopnost se vcítit. Jako problém vnímají jen odhalení svého činu a ne to, že něco provedli. Někteří kolegové by mohli říci, že jim chybí vnitřní hlas rodiče, který říká, co je špatné.

Klient stěžovatel – *externí* – stěžuje si vám, vyžaduje radu, pomoc při psaní stížností. Má pocit, že jste kompetentní pro řešení jeho kolikrát neuvěřitelně šílených a bizarních potíží. A někdy jsou to takové „originality“, které by mohly být onou pomyslnou vstupenkou do psychiatrické léčebny. Nemáte šanci mu jeho nesmysly rozmluvit, vymluvit, vysvětlit, logicky zdůvodnit (pokud stěžovatele přes zed' ozařují mikrovlnami sousedi a nebo mu v noci neidentifikovatelní pachatelé čtou myšlenky, tak je vše marno). Nemá smysl nechat se

do jeho bludů jakkoli zatáhnout. (POZOR!!! Takoví lidé vládou velkou přesvědčovací schopností, jejich vývody někdy nakonec vypadají velice logicky.) Přisvědčením nebo nesouhlasným vyjádřením svého názoru se dostanete buď na jeho stranu, nebo na tu druhou a stanete se protivníkem. A klient se stane interním stěžovatelem. Mimochodem, kdysi se říkalo typům, které se neustále domáhaly spravedlnosti, „sudič“. (V soudech nechaly chalupu i hospodářství, přitom bylo od začátku jasné, že je to předem prohraný boj.)

Co to znamená pro vás? Jedině to, že si takový klient bude stěžovat, handrkovat se a bojovat, i kdyby na to mělo padnout vše, co má. A to také znamená, že se s ním budete setkávat v zásadě pořád. Pokud máte pocit, že je to příliš pesimistické a pasivní konstatování, tak mu můžete pomáhat ze všech sil, ale stanete se zřejmě tím nejlevnějším koncipientem předem prohraných případů. Pokud chcete návod jak s ním vyjít, tak směřujte své reakce pouze k jeho osobě, napřed zkuste nereagovat s odůvodněním, že právu nerozumíte. Můžete tím osobu stěžovatele přijímat i poměrně pozitivně, protože každý má v sobě něco pozitivního.

– *Interní* stěžovatel si stěžuje na vás, většinou jde o ego daného klienta, který se necítí být brán dostatečně vážně, je egocentrický, a pokud si myslíte, že můžete uspět, tak jen tehdy, pokud naprosto a bezvýhradně budete s jeho názory souhlasit. Nemusí to být třeba názory, někdy má jen pocit, že jste ho přehlédli nebo nedej bůh nepozdravili. A někdy jste ho pozdravili, ale schválně posměšným, ironickým nebo otráveným a já nevím jakým způsobem. Zde se projevuje vztahovačnost daného čtenáře, takže vidí to, co čeká, že by vidět měl. Dá se předpokládat, že si vždy najde něco, co je na vás špatné. Někdy samozřejmě je chyba na straně pracovníka knihovny, takže si klient stěžuje, a oprávněně, ale ten nespadá do problémové kategorie „klient stěžovatel“.

Klient specialista – většinou jde o klienta, který je na koni pouze v jedné disciplíně, která ho plně pohlcuje a nedovede pochopit, že ostatní mají úplně jiné zájmy a že rozpočet knihovny na časopisy nemůžete utratit pouze

za ty specializované, týkající se třeba zateplování budov. Nepochopí, že není ve vaší moci okamžitě sehnat, nedejbože koupit, nejnovější číslo časopisu z druhé strany zeměkoule, kde používají k výrobě levných a energeticky úsporných domů pouze trusu západoaustralské krávy, který má velice specifické vlastnosti, a on potřebuje vědět jaké, a jestli by to náhodou nešlo získat levněji i od našich krav z Podbeskydí.

Takový klient je sice těžko pochopitelný, jeho vědecké rozhorlení není hrané a skutečně se zlobí, ale ve své podstatě je natolik mimo, že není nebezpečný. Pokud ho uklidníte slovy, že rozumíte, že ty informace potřebuje a nabídnete mu třeba nějakou knihu, kde jsou zvířata z Austrálie, tak můžete jeho rozmrzelost oddálit. Běda však, pokud tam o krávičce nic nebude. Budete se muset připravit na další kolo. Klient takového typu považuje za jedinou správnou svou činnost, věnuje se jí náruživě a vytrvale, ale zajímavé je to, že informace těžce získané málokdy využije v praxi. Jeho zápal je sycen touhou vědět, nikoli činit. Takže si nemyslete, že když už něco konečně zjistí, že dá pokoj. Bude zjišťovat další a další informace. Jeho vnitřním problémem, který však pociťuje zejména jeho okolí, je nedostatek pochopení pro druhé. Jeho chování není obyčejnou nabubřelostí a zvýšenou potřebou vlastní důležitosti, ale spíše preferencí myšlenky. Naklonit si jej můžete respektem a zájmem o problém, nikoli zájmem o jeho osobu. Zklamou ty, kteří si myslí, že díky zájmu o jeho problém budou moci dobře ovlivňovat jeho chování. Vždy budete jen pouhým Watsonem, který je trpěn geniálním Sherlockem Holmesem.

Klient s titulem – někteří klienti si na tom zakládají a dají vám pocítit, když to viditelně a hlasitě neakceptujete. Titul mají před sebou jako štít, bez kterého jsou nazí a neschopní. Titul je totiž úředně potvrzené uznání jejich mentální nadřazenosti. Proto podle soudů určitých otitulovaných by to měl každý akceptovat a sklonit šiji před jejich osobou. Když jsou tito klienti o titul jakkoli ochuzeni, tak se ozvou. Někdy jedovatě, někdy halasně. Jde možná o to, že být někým a pozici si udržovat stojí mnoho sil. Když má někdo titul, tak má

pocit, že nemusí každý den znova a znova obhajovat svou pozici mezi ostatními. Je to jednodušší, stejně jako v plném autobuse zamávat průkazem invalidy a nemuset se doprošovat o místo k sezení. Není proto zřejmě náhodou, že nejvíce potíží dělávají obvykle ti, které stálo hodně úsilí titul získat. To vám může být útechou, když vás opravují a trvají na nějakém tom „Mr., Dr., Br.“ Jinak je to v praxi podle mých informací relativně málo častá komplikace. No a když budeme hledat zase nějaký společný činitel, tak to bude zřejmě handicap v sebedůvěře. Budte prosím shovívaví a tu berličku „titulnímu“ poskytněte, aby se necítil jako nahý v trní. Mimochodem, asi to v tomto článku u mého jména zase neuvedli. Jsem doktor. Doktor filozofie...

Klient psychopat – tak tady končí legrace. Je to kategorie, do které by správně měly patřit všechny psychopatie, které jsou co do podoby velice různé podle jednotlivé symptomatologie. Pokud budu mluvit nyní o psychopatech (i když dnes se jim už tak neříká), tak mám na mysli představitele neagresivní, leč znepokojující sorty lidí. U těch lehčích je to emoční plochost, necitlivost, jakási neomalenost a bezdůvodná cizost a tvrdost. To jsou jenom některé vnější znaky, které může mít takový klient. V zásadě nemá moc smysl do takového klienta investovat nějakou lidskou energii, on to ani

nechce, nečeká, nerozumí tomu a taky mu to nechybí. Je čistě funkční, takže nereaguje na úsměv, vtip, přátelské prostředí. K takovému klientovi buďte klidně jen profesionálové – informační pracovníci. Konkrétní a stručná informace, bez matoucích emočních vícesmyslů, nelogických (citových) soudů, nepochopitelného a nahodilého jednání, ho potěší nejvíce. Tito lidé fungují na bázi dobře namazaných strojů, tudíž jim chybí právě ona lidská proměnlivost, nelogičnost a nahodilost. Ale i morálka. Jestli mu váš styl, který použijete, vyhovuje, nikdy nezjistíte, protože to na něm není vidět. Takoví lidé mají problém v tom, že nemají „aktivován hardware“ zpracovávající city.

Tak, a to všechno jsou vaši klienti. A určitě se najdou ještě i jiní. Ale nepropadejte zoufalství. Nezapomeňte na to, že těch, o kterých tady není napsáno vůbec nic, je zhruba 25krát více. No posuďte sami:

Normální klient = nudný klient. Jak se můžete dovědět, jeho projev je natolik normální a nezáživný, že o něm nestojí za to psát. Sice se najdou škarohlídi, kteří budou namítat, že takového čtenáře je třeba hledat v regálu v oddělení pohádek, ale určitě jsou.

Příště možná: Jednání se specifickými typy knihovníků ☺

RADIM BADOŠEK > radim.badosek@osu.cz

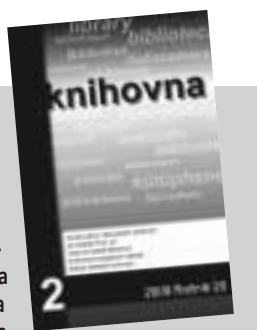
Vyšlo v NK ČR

Knihovna – knihovnická revue Roč. 20, 2009, č. 2

Rubrika *Recenzované příspěvky* se tentokrát věnuje stavbám a architektuře rakouských, německých i českých knihoven, mj. též velmi zajímavým pohledem architektka českého původu žijícího v zahraničí. Velmi bohatá a tematicky rozmanitá je rubrika *Knihovny a informace doma a ve světě*. V souvislosti s ochranou národního kulturního dědictví jistě zaujme příspěvek srovnávající přístup k této problematice v Norsku a Česku nebo příspěvek o hromadném odkyselování papíru. Za zamýšlení stojí článek OCLC věnovaný on-line katalogům a různým požadavkům knihovníků a uživatelů ve vztahu k nim. Zajímavé informace přináší také pravidelné rubriky *Konference, Recenze a Novinky zahraniční literatury*. Celobarevný časopis vytištěný na krídlovém papíře.

- Národní knihovna ČR, Praha 2010, 190 s., cena 200 Kč
- ISSN 1801-3252

OBJEDNÁVKY PUBLIKACÍ: NK ČR, oddělení odbytu, Sodomkova 2, 102 00 Praha 10, Alena.Spackova@nkp.cz

Portál české literatury v novém

Od 1. prosince 2009 má Portál české literatury (PČL) svou anglickou mutaci, nový redakční systém i grafickou podobu. Naleznete jej na adrese www.czechlit.cz. Denně aktualizovanou součástí domovské stránky PČL jsou rubriky **Aktuality a **Nové knihy**, a to odděleně z domácí oblasti a ze zahraničí. V rubrice **Nové medailony** informuje PČL o nově přidaných profilech autorů.**

Portál české literatury rovněž pravidelně rozesílá **e-mailový newsletter** v české a anglické verzi, který poskytuje informace z rubrik **Aktuality**, **Nové knihy** a **Nové medailony**. Přihlásit se k odebrání české verze newsletteru se můžete na www.czechlit.cz/newsletterPCL/.

Dále na Portálu najdete rubriku **Autoři**, která obsahuje informace především o žijících a v současné době tvořících literátech a o jejich díle (prozaici, básníci, dramatici, esejisti a autoři knih pro děti a mládež); v současné době je tímto způsobem prezentováno přibližně 250 autorů – medailony obsahují stručný životopis s fotografií, seznam ocenění, bibliografii (v ČR a v zahraničí), anotace a ukázky z některých děl, kontakt (autor, agentura/nakladatel) a odkazy (autorské stránky, recenze). V rubrice **Literární odkazy** najdete odkazy na literární periodika, ceny, festivaly a veletrhy, knihovny a archivy, organizace, školy, agentury či informace o knižním trhu, nadacích atd. Rubrika **Česká literatura v zahraničí** nabízí přehled o podpoře vydávání české literatury v zahraničí, informace o propagaci české literatury v zahraničí a o bohemistice (nejen) v zahraničí. **Literatura po roce 1945** představuje vývoj české literatury ve zmiňovaném období. Rubrika **Bibliografie** zahrnuje ve výběrové podobě díla českých autorů vydaná v cizích jazycích (včetně produkce v České republice).

Nová grafická podoba a struktura Portálu souvisí s širšími koncepčními změnami, k nimž došlo na jaře 2009 především s přechodem řízení a administrace z Ministerstva kultury ČR na Institut umění – Divadelní ústav, který posoudil dosavadní fungo-

vání Portálu a na základě ankety a kulatého stolu s odbornou veřejností představil novou, upravenou koncepci.

Koncepce

Portál české literatury je v provozu již od roku 2005. Primárně je určen k propagaci české literatury v zahraničí, sekundárně potom k šíření informací o české literatuře v České republice; PČL chápe literaturu v širším pojetí – ne pouze jako psané tištěné slovo, ale i jako audioknihy, literaturu na internetu ad., například intermedialní experimenty. Portál si klade za cíl ve výběrové podobě postupně zpřístupňovat především informace o žijících a v současné době tvořících literátech a o jejich díle (prozaici, básníci, dramatici, esejisté, autoři literatury faktu a autoři knih pro děti a mládež). Portál nemá v žádném případě úmysl nahrazovat vyčerpávající akademické zdroje informací. Jeho ambicí je tak sloužit jako centrální a moderní zdroj pravidelně obměňovaných a aktualizovaných informací, určených pro zahraniční i tuzemskou odbornou veřejnost (bohemisté včetně studentů, překladatelé, nakladatelští redaktori, literární centra), pořadatele literárních akcí (festivaly, veletrhy, čtení, výstavy), publicisty, krajany či pro běžné čtenáře a zájemce o současnou českou literaturu.

Personální zajištění

Portál české literatury provozuje Literární sekce Institutu umění (vedená Viktorem Debnárem), řízen je ve spolupráci s šéfredaktorem Portálu Jaroslavem Balvínem. Redakční radu tvoří poradní sbor odborníků z různých oblastí literárního prostředí.

Spolupráce

Mnohé příspěvky jsou přebírány např. z kulturních a literárních periodik jako *Host*, *A2*, *Respekt*, *Reflex*, *Týdeník Rozhlas*, deníků (*MF Dnes*, *Lidové noviny*...) ad. V budoucnu Portál zahájí spolupráci např. s Ústavem pro českou literaturu Akademie věd ČR (projekt *Slovník české literatury po roce 1945*) či *Salonem Práva* (medailony žijících spisovatelů). Portál rovněž zamýšlí úzeji spolupracovat se Svazem českých knihkupců a nakladatelů, Správou Českých center a agenturami Aura-Pont, Dana Blatná a DILIA.

Kontakt: Viktor Debnár, literatura@institutumeni.cz, tel.: 224 809 119

Z tiskové zprávy PČL (red. kráceno)

Jihočeská univerzita otevřela novou Akademickou knihovnu

Ve středu 13. 1. 2010 v odpoledních hodinách se zejména akademická obec v Českých Budějovicích začala těšit z nové stavby **Akademické knihovny**. Knihovna má samostatnou budovu postavenou jen pro ni a je součástí komplexu kolejí, budov rektorátu a fakult ve Čtyřech Dvorech v Českých Budějovicích. Hlavním cílem vybudování Akademické knihovny je zabezpečit informační potřeby uživatelů stávajících pěti fakultních knihoven v jednom centru. Tento úspěch **Jihočeské univerzity** je důležitým momentem v dějinách města i knihovnictví, neboť jen v několika městech České republiky se podařilo dovést do konce záměry z 19. století o stavbách moderních paměťových institucí, kterými knihovny jistě jsou.

Ke stávající největší univerzální knihovně v kraji, Jihočeské vědecké knihovně (1 300 000 knihovních jednotek, zřizovatel Jihočeský kraj), se tedy přidružila další velká knihovna (500 000 knihovních jednotek), která ve svých nově řešených prostorech nabídne důstojnou možnost studia všem, kdo o to projeví zájem. Stavbou této knihovny se otevírají i další možnosti pro spolupráci obou knihoven, jejímž cílem by mělo být maximální uspokojení informačních, studijních a čtenářských potřeb občanů města i kraje. Zatímco Akademická knihovna je zaměřená

na zajišťování informačních pramenů pro potřeby studentů a učitelů fakult JU, Jihočeská vědecká knihovna je již tradičně, díky struktuře svých knihovních fondů, vyhledávána studenty a učiteli jak z Jihočeské univerzity, tak i z jiných vysokých škol a univerzit z celé republiky. Specializovaná oddělení Jihočeské vědecké knihovny (např. oddělení historických fondů, hudební oddělení, oddělení regionální literatury, oddělení periodik, ale i dětské oddělení, které navštěvují pedagogové i studenti pedagogických směrů) jsou nezastupitelným zdrojem odborných informací pro širokou jihočeskou veřejnost. JVK je ze zákona knihovnou krajskou, příjemcem povinných výtisků a garantem odborné knihovnické práce v knihovnách kraje. Je jen otázkou přístupu vedení obou knihoven, jak společně propojí a usnadní čtenářům jednotný přístup k informačním zdrojům. Konec konců k této spolupráci jistě pomůže i internetová síť, ale předpokladem je také zájem a informační potřeby všech odborných a věkových kategorií uživatelů obou knihoven.

Přejeme z Jihočeské vědecké knihovny nové Akademické knihovně skvělé knihovnické, hojnost finančních prostředků na nákup informačních zdrojů a poctivé a informací chtivé uživatele.

KVĚTA CEMPÍRKOVÁ > cempirkova@cbvk.cz

ČTENÁŘ informuje

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR vyhláší nultý ročník nové celostátní akce

BŘEZEN – měsíc čtenářů,

který navazuje na *Březem – měsíc knihy* (druhá polovina 20. století) a *Březem – měsíc internetu* (akce posledních let), jenž proběhly vždy s významnou účastí knihoven.

Cílovou skupinou zájmu se letos stává čtenář a čtení, tedy ne kniha (předmět) ani knihovna (instituce), ale každý čtenář – jak aktivní uživatel knihovny, tak i ten, který v knihovně nikdy nebyl a (zatím) ani být nechce.

V rámci celého měsíce se nabízí tři hlavní směry pojetí aktivit: Anketa (průzkum) ne/čtenářů, Týden čtení aneb „Čtení sluší každému“, Nové služby knihoven – zavádění nových služeb a výhod pro uživatele.

Více informací, registrační formulář a „nápadník“ akcí naleznete na <http://skip.nkp.cz/akcBMC2010.htm>.

Z KNIHOVEN...

Rakovnická knihovna nabídla hudbu, výtvarné umění a dobročinnost

Je to přibližně půl roku zpátky, kdy jsem na půdě objevila léta odloženou starou židli. Stála tam pod vrstvou krabic, pavučin a prachu, úplně klidně a tiše, bez povšimnutí, určitě hezkých pár let. Kolikrát jsem musela okolo této židle projít, kolikrát jsem z ní sundala krabice s „důležitými“ půdními skvosty a za celou dobu mě nikdy nenapadlo si ji prohlédnout. Až při jedné návštěvě půdy jako by mě sama židle oslovila. Zapomněla jsem důvod, proč jsem

se na půdu vydala, ale po schodech dolů jsem snášela onu zaprášenou židli. Po ometení pavučin a prachu jsem zjistila, že právě na této židli sedávala u kamen moje babička a vrátily se mi vzpomínky na dětství, babičku a spousty krásných chvil s ní strávených. A najednou mi bylo té staré židle líto. Přemýšlela jsem, kolik židlí s podobným osudem stojí na půdách, ve sklepích či stodolách. A právě v tomto okamžiku mě napadlo vrátit ty „zbytečné“ židle zpátky do kuchyní, pokojů nebo pracoven, zkrátka spojit je zase se životem lidí.

Od myšlenky není daleko k činu, takže jsem svůj nápad hned otestovala na svých kolegyních. Ty mně potvrdily, že i v jejich obydlích by se určité takové poklady našly. Pro jistotu jsme oslovili také veřejnost s prosbou o prohlédnutí půdy, komory či skladu s odloženými věcmi a během krátké doby byla knihovna doslova zavalena židlemi, které jejich majitelé uznali za nepotřebné.

A už v tomto okamžiku se z nich staly židle důležité a potřebné, pro které si do knihovny přicházeli šikovní výtvarníci, aby z nich nejprve odstranili popraskané nátěry a srovnali zpuchřelá sedátka. Potom se každý výtvarník musel zamyslet nad motivem, jakým židli pomaluje a který je pro danou židli vhodný. A nakonec přišly na řadu barvy a samotné malování. Na papír se to píše docela dobře a celý proces malování vypadá jednoduše, ale už samotný výběr vhodných barev na dřevo a jejich zafixování je věda pro většinu z nás vzdálená. Také samotné malování nebylo hotové během chvíličky, neboť výtvarníci vychytávali i ty nejmenší detaily a využívali každého záhybu na židli. Ze židlí se pod rukama nápaditých výtvarníků staly ojedinělé skvosty a výtvarné originály.

Všech 23 židlí bylo představeno veřejnosti na výstavě *Barevnosti*, kterou naše knihovna pořádala v místním muzeu. Společně s milými obrázky Lenky Procházkové a textilními doplňky Pavly Zimmermannové je přišlo obdivovat během čtyř týdnů více než dva tisíce návštěvníků. V době výstavy jsme v prosto-

rách muzea uspořádali ještě další doplňkové akce – besedu se spisovatelkou Ivonou Březinovou, autor-ské čtení Petra Nikla, výtvarné hrátky s Adolfem Dudkem, čtení Báry Hrzánové z knihy *Hrdý Budžes* a výtvarnou dílnu Lenky Procházkové. Celé čtyři týdny byly pro pracovníky knihovny jako organizátory docela náročné, především proto, že jsme nebyli ve svých knihovních prostorách a mnoho věcí jsme museli přenášet do muzea, ale ohlasy na celou akci a nadšení návštěvníci nás moc potěšili.

Věřím, že většina z nás ráda vykonává dobré skutky, a tak i my jsme se v knihovně rozhodli, že dobrý skutek uděláme. Dne 22. listopadu 2009 knihovna uspořádala pro veřejnost výjimečný večer. *Posezení s hudbou Francie* byl název pořadu, kterým se knihovna rozhodla zpestit obyvatelům města a jeho okolí jednu listopadovou neděli. Tento večer patřil sál kulturního centra krásným šansonům v podání Evy Kriz – Lifkové a klavírnímu doprovodu Milanu Dvořákovi. Hudba se ráda spo-

juje i s výtvarným uměním, takže i my jsme se pokusili tato dvě odvětví dát dohromady. K šansonům jsme tedy přiřadili výtvarně upravené židle – právě ty unikátní skvosty, které vytvořily šikovné ruce výtvarníků. Židle se v druhé polovině večera dražily a výtěžek z této charitativní aukce byl věnován Domovu Ráček, který se stará o mentálně a tělesně postiženou mládež a dospělé. Ten jsme si ze všech uvažovaných příjemců vybrali hned z několika důvodů. Ráček je jediné zařízení svého typu v našem městě, ve kterém se každý den schází úžasná človičková s čistou duší. Také proto, že všichni pracovníci Domova, v čele s paní ředitelkou, jsou nesmírně obětaví a vstřícní. Dalším důvodem byla úzká spolupráce knihovny s „Ráčky“ na mnoha akcích. A největším důvodem je fakt, že je nám s klienty i pracovníky tohoto zařízení zkrátka dobře.

Aukci knihovna pořádala úplně poprvé, takže jsme měli trochu obavy, jak vše zvládneme. Myslím ale, že se celý večer vydařil, neboť většina návštěvníků z něho odchá-

zela v pozdních hodinách spokojeně a radostně. Na tom měli zásluhu naši hosté a moderátor aukce Milan Zimmermann. Nemohu také opomenout své milé kolegyně a mladé spolupracovníky, kteří společně vytvořili úžasný tým a dokonalé zázemí celé akce. A ještě jednou děkuji výtvar-

níkům, kteří věnovali čas a barvy k namalování židlí. Všechny našly své nové majitele a ještě během večera se přestěhovaly do nových domů. Věříme, že přinesou do domů spousty radosti.

Na výjimečném večeru se setkala hudba, výtvarné umění i dobročinnost. V programu večera vystoupili výjimeční hosté. Hudba Francie, francouzské víno, francouzské sýry, šikovní výtvarníci, originální židle i hřejivý pocit z dobrého skutku – to všechno byly záruky strávení neopakovatelného večera. A všichni, kdo přijali pozvání knihovny na tento večer a do kulturního centra přišli, pomohli těm, kteří naši pomoc potřebují. Díky štědrým dražitelům jsme mohli v závěru večera předat Domovu Ráček krásných 62 300 Kč. Všem, kdo se aukce zúčastnili a podpořili svým příspěvkem dobrou věc, patří poděkování největší.

MILENA KŘIKAVOVÁ
Foto archiv knihovny

Proč je dobré mít nablízku knihovnické studenty

Hravá odpoledne v táborské knihovně už oslavila páté narozeniny. V září 2004 si poprvé mohli dětští čtenáři, kteří si k návštěvě knihovny vybrali první střed v měsíci, odnášet domů kromě knížek i zážitky z her a soutěží, jež pro ně v dětském oddělení připravily ochotné knihovnice. Dnes už holčičky a kluci přicházejí najisto. Vědí, že zmíněné odpoledne se mezi regály dějí ne-

obyčejné věci, zažívají dobrodružství a prozkoumávají knižní záhady! Poslední dobou tam navíc čekají středoškolští studenti, mnohdy obléčení v bláznivých kostýmech, kteří si s nimi povídají a hrají!

Koho to napadlo?

Vydala jsem se přímo na místo zjistit, jak se takový nápad „urodil“. Paní Libuše Samcová, pracovnice dětského oddělení Městské knihovny Tábor, se ochotně ve vzpomínkách vrátila do doby, kdy zde zvažovali, zda by pořádání výtvarných a recitačních soutěží či čtení pro děti nebylo vhodné obohatit hravým programem. Mezi dětmi se zpráva o středečních hrách rychle rozkřikla a nápad se ujal. Nejen čtenáři, ale i knihovnice byli s průběhem odpo-

ledne plného kvízů, her a hádanek spokojeni. Pracovnice knihovny si tedy řekly, že by nebylo špatné pořádat takové akce pravidelně. „Neměli jsme zprávy o tom, že by se něco podobného pořádalo i jinde,“ vzpomíná L. Samcová.

Kde se vzali v knihovně středoškolští studenti?

Návštěvníci knihovny stěželi mohli tušit, že září 2004 bylo pro Tábor významné ještě jednou událostí. Zdejší střední škola totiž poprvé otevřeném oboru knihovnické a informační systémy a služby. Zatímco se studenti rozkoukávali, jejich učitelé už sprádali plány, jak je co nejlépe vtáhnout do knihovnického světa. Nejprve to bylo organizováni

Noci s Andersenem, ale po nástupu PhDr. Daniely Novotné na místo učitelky odborných předmětů se aktivity daly rychle do pohybu.

Co se stane, když je učitelka knihovnicí?

Daniela Novotná, sama zkušená knihovnice, domluvila v táborské knihovně, že středeční odpoledne je tím pravým hracím místem i pro její studenty. Účast není povinná a vzhledem k odpolednímu času ani neobnáší takové úlevy, jakými by bylo uvolnění z vyučování. Zprvu tedy nebylo vůbec jasné, zda se najde dostatek dobrovolníků. Přece jen nejsme pedagogická škola, tak proč bychom se měli hnát do hraní s malými dětmi na koberec?!

Kdo půjde dobrovolně do knihovny?

Přes všechny pochybovačné hlasy byla reakce studentů přesně opačná. Nejprve se přidávali nesměle první dobrovolníci, v průběhu let se však účast na hravém odpoledni stala téměř prestižní záležitostí. Která třída bude mít to které odpoledne na starosti? Komu se to povedlo lépe? Jaké měl kdo kostýmy? Povedlo se s hravým programem proniknout i za hranice dětského oddělení? Otisky nám noviny o našem odpolední článku? A jak se nám podařilo zabavit malé čtenáře?

Samozřejmě ne všem studentům knihovnictví vymyšlení pracovních listů pro děti nebo organizování po-

hybových her učarovalo, ale byli byste překvapeni, kolik naopak nadšených středoškoláků se v průběhu svého studia do akce zapojilo. Čtvrtáci si stěžují, že je učitelé kvůli blízkosti maturitě nechťejí na odpoledne pouštět, prváci se od začátku školního roku ptají, kdy že už bude možné, aby i oni jedno odpoledne pro kluky a holky pořádky.

Pro obě strany – jak pro knihovnice, tak pro studenty je spolupráce velkým přínosem. Studenti jsou nadšení z práce s dětmi, rádi se převlékají do kostýmů a užívají si to. Knihovnice na druhou stranu jsou rády, když jim někdo vypomůže a budoucí knihovnický si velmi chválí.

Jaká mají hravá odpoledne zaměření?

Nesmím zapomenout také zmínit, že každá středa je jedinečná. Pokaždé se hry a soutěže vází k jinému tématu, což se dětem velmi líbí, a na druhou stranu se z něj ani pro

organizátory nestává knihovnická rutina. Nejčastěji si děti procvičují hledání informací v knihách a baví se nad rozličnými testy a kvízy. Mnohá odpoledne reagovala programem na průběh roku – bývají vánoční, velikonoční, ale také aprílová. Pak jsou tu také témata zcela speciální – *Cestování a cestopisy, Verneovky, Barbánek, Indiánské léto, Nemocnice na kraji města* nebo naposledy *Události kolem 17. listopadu 1989!* Celá knihovna je vyzdobena podle tématu a někteří stu-

denti k tomu bývají i příznačně obléčení.

A co dál?

Zpráva o povedené spolupráci se už rozkřikla za hranice Tábora, takže studenti občas pomáhají organizovat program pro děti také v dalších knihovnách – třeba v Městské knihovně Soběslav. Dokonce jsme zažádali o grant v rámci Vzdělávání pro konkurenceschopnost na projekt *Studenti knihovnictví knihovnám*, abychom vše lépe zvládali. Pokud se chcete o průběhu jednotlivých odpoledních akcí dozvědět více, navštivte webové stránky Městské knihovny Tábor www.vkta.cz a Střední školy obchodu, služeb a řemesel v Táboře www.ssis-tabor.cz nebo naše projektové knihovnické stránky www.knihovnici-tabor.cz, na kterých sami studenti uveřejňují reportáže z nich.

Na závěr bych ráda ještě jednou doporučila, abyste se pořádání veselých odpolední nebáli. Třeba máte v okolí středoškolské studenty – a jistě to nemusí být jen studenti knihovnického oboru, kteří s organizací rádi pomohou. Jen o takové možnosti pravděpodobně vůbec nevědí. Táborská veselá odpoledne totiž bývají příjemným odraeváním pro děti, studenty i knihovnický.

KATEŘINA MIKEŠOVÁ

studentka 3. ročníku knihovnických a informačních systémů a služeb
Foto archiv knihovny

DOTAZ: Jak pokračuje diskuse o budoucnosti veřejných knihoven v Británii?

ODPOVĚĎ: Veřejné knihovny v Británii to nemají snadné. Jejich rozpočty jsou v důsledku ekonomické situace omezeny, zároveň se ale mění potřeby jejich potenciálních uživatelů. Najít nové cesty služeb za těchto okolností není lehký úkol. Jedna moje sousedka – důchodkyně si například stěžuje, že v knihovně se dnes nenajde židle, na které by si přečetla noviny, protože na všech sedí „mladí muži s počítači“. Asi přestane do knihovny chodit a přestane číst noviny, protože jsou drahé. Zdánlivě úspěšná pobočka knihovny, která udržuje krok s moderními potřebami, tak přijde o věrnou čtenářku.

Na konci minulého roku zahájilo ministerstvo pro kulturu, média a sport (Department for Culture, Media and Sport) novou diskusi o modernizaci veřejných knihoven. Výzva k diskusi pod názvem *Empower, Inform, Enrich* byla rozeslána místním politikům, zaměstnancům místní správy a soukromých podniků, pracovníkům v odborových organizacích, knihovníkům a uživatelům knihoven. Výsledek diskuse se chystá ministerstvo vydat letos na jaře (http://www.unison.org.uk/localgov/pages_view_lib.asp?did=10232).

Knihovnická profesní asociace CILIP a odborová organizace UNISON, která hájí zájmy pracovníků veřejných knihoven, vyzvaly své členy, aby vyplnili rozeslaný dotazník o budoucnosti veřejných knihoven.

Ministerstvo by rádo znalo odpovědi na následující otázky:

Jak dokázat veřejnosti, že knihovna neztratila svůj význam?

Jak zvýšit počet uživatelů knihovny?

Jak vyhovět uživatelům, kteří očekávají přístup k informacím 24 hodin denně?

Jak využít možnosti digitalizace?

Jak přečkat současné omezení finančních zdrojů?

CILIP se věnuje zvyšování kvality knihovnické práce a také zpřístupňování knihoven společnosti. V dokumentu z loňského roku *What makes a good library service* (V čem spočívá dobrá knihovnická služba) CILIP shrnuje pro místní politiky a zaměstnance místní správy několik hodnot, které má dobrá knihovna pomoci vytvářet: budoucnost dětí, smysluplné stáří, silnou a bezpečnou komunitu, místní identitu, celoživotní vzdělávání, zdraví, rovnost, sociální spravedlnost a oživení ekonomiky. Z hlediska knihovnické praxe má knihovna být snadno přístupná, otevřená ve vhodné době a má mít dostatečné zdroje tisku, médií a přístupu k internetu (<http://www.cilip.org.uk/get-involved/advocacy/public-libraries/Pages/good-libraries.aspx>).

Také odborová organizace UNISON shrnula, čeho je zapotřebí k zaručení úspěšné budoucnosti veřejných knihoven: dostačující finanční opory, spolupráce místní knihovny s místní správou, meziknihovnická spolupráce v celé zemi, spolupráce knihovny s uživateli všech typů a důrazu na profesní vzdělávání knihovníků (<http://www.unison.org.uk/acrobat/17301.pdf>). Veřejné knihovny už 150 let úspěšně plní funkci „univerzity na rohu ulice“, a je nutné jim dát oporu.

Dlouho trvající diskuse o budoucnosti veřejných knihoven naznačuje, jak ožehavý je to problém pro britské knihovny a společnost. V roce 2003 vydalo ministerstvo zprávu o budoucnosti knihoven pod názvem *Framework for the Future* (http://www.culture.gov.uk/reference_library/publications/4505.aspx). O dva roky později vyšla zpráva Laser Foundation nazvaná *Libraries Impact Project* (<http://www.bl.uk/aboutus/acrossuk/workpub/laser/news/awards2004/laserfinal6.pdf>). Až budou oznámeny odpovědi na dotazy ministerstva, bude zajímavé porovnat posun v diskusi o těchto otázkách.

DO ČÍSLA přispěli

● **PhDr. Radim Badošek** – Pedagogická fakulta Ostravské univerzity ● **Marie Bečvářová** – Městská knihovna Jirkov ● **Mgr. Markéta Beyerová** – Městská knihovna a informační centrum Hradec nad Moravicí ● **Bc. Olga Biernátová** – Knihovna Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně ● **Ing. Aleš Brožek** – Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem ● **Darina Brůžková** – Šmidingerova knihovna Strakonice ● **PhDr. Květa Cempírková** – Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích ● **Mgr. Rozália Cenigová** – Slovenská pedagogická knižnica, Bratislava ● **Daniela Hladíková** – realizátorka portálu www.bodoveknihy.cz ● **Kateřina Hubertová** – Knihovna města Hradce Králové ● **Mgr. Kateřina Slušná** – Koutná & Slušná, advokátní kancelář v.o.s.

Zdroje jsou dostupné v Knihovně knihovnické literatury Národní knihovny ČR

I knihovny ve Skotsku se v současné době musejí vyrovnávat s dopady globální ekonomické krize. Hospodářskou recesi pocítují především ve snižování výdajů na rozšiřování knihovnických sbírek, ale snižuje se i podpora celoživotního vzdělávání zaměstnanců knihoven. Ekonomická krize se stala součástí denní konverzace a je často uváděna jako důvod pro omezení účasti na odborných školeních a konferencích. Řada velkých knihovnických konferencí ve Skotsku byla zrušena, protože přihlášených účastníků bylo velmi málo. Výstupy z konference **CILIPS 2009** dokládají snižování rozpočtů také v akademické sféře a ve výzkumných institucích. Při poklesu ekonomiky je zřejmé, že se rozvoj zaměstnanců musí zaměřit na klíčové oblasti a najít vhodnější financování vzdělávání. Odborníci ze skotských knihoven si na svých jednáních vyměňují informace, jak čelit dopadům ekonomické krize, hledají inspiraci v jiných oblastech u jiných pamětových organizací, u sponzorů a přátel. Na konferenci CILIPS vystoupila Karen Cunningham, vedoucí odboru kultury a sportu města Glasgow, která hovořila o projektu **Getting Glasgow Reading**, jehož prostřednictvím získaly knihy děti, které předtím nikdy žádnou knihu nevlastnily. Karen hovořila o reakcích dětí, které navštívily knihovnu poprvé v životě. Knihovníci ve Skotsku si uvědomují, jak je důležité zajistit současně generaci dětí přístup ke knihám a vzdělání i přes negativní dopady ekonomické krize na činnost veřejných knihoven.

(*Information Scotland – June 2009, Volume 7(1), s. 10–11*)

Švédské Centrum pro snadné čtení zavedlo v roce 2009 nové ocenění pro knihovny – **Swedish library Awards**, které získají knihovny věnující se lidem s potížemi čtení. První švédskou knihovnickou cenou byla odměněna veřejná knihovna v Norrköping. Tato knihovna nabízí čtení beletrie a časopisů, které jsou snadno dostupné všem typům uživatelů. Ve Skandinávii, kde míra čtenářské gramotnosti je téměř 100 %, je snadné zapomenout na cílové skupiny s potížemi čtení, jako jsou např. přistěhovalci, starší lidé se zrakovým handicapem, dyslektici a další skupiny, které potřebují

texty v jednoduchém a srozumitelném jazyce. Časopis *Vi Laser* bude pravidelně volit nejlepší knihovnu měsíce. Například knihovnou měsíce září roku 2009 se stala veřejná knihovna v Luleå, která pořádá festival s názvem *Book and Picture* každý rok na podzim. V roce 2009 se tato knihovna dokonce zúčastnila akce *Face-off for the Elite Series* a vystavila ve svých prostorách medaile švédských hráčů z mistrovství světa v ledním hokeji a uspořádala setkání hokejistů s uživateli své knihovny. To vše ukazuje, jak široký repertoár dnešní knihovny ve Skandinávii nabízejí svým čtenářům.

(*Scandinavian Public Library Quarterly – Volume 42, No. 4/2009, s. 25*)

Knihovny na celém světě se stále více podílejí na produkci vědeckých publikací. Většina informací ze všech oborů lidské činnosti je volně k dispozici on-line. Převážná část výzkumu se odehrává v ekonomicky silných zemích, ale přístup k těmto informacím pro méně vyspělé země se zlepšuje právě díky práci knihovníků. Ačkoliv je mnoho možností publikování, existují specifické problémy knihoven v zemích třetího světa, které musí být překonávány. Dobře známé jsou informace publikované ve vydavatelství **HINARI** (se zaměřením na veřejné zdraví), **AGORA** (se zaměřením na zemědělství a životní prostředí) nebo **Bioline International** (zaměřený na rozvoj ekologického zemědělství). Knihovny a knihovníci hrají velmi důležitou roli v přístupu k informacím mezi bohatým severem a chudým jihem a nabourávají teorii o „globální digitální propasti“. V chudých zemích přetrvávají technologické problémy s přístupem k vysokorychlostnímu internetu zejména ve venkovských oblastech. Existuje mnoho projektů, které se snaží přístup k informacím zlepšit – nedávna instalace kabelů optických vláken v Africe, nabídka levných PC pro rozvojové země či mobilní řešení přístupu k technologiím. Knihovny hrají významnou roli při tvorbě budoucnosti vědecké komunikace. Veřejné knihovny mohou strategicky pomoci udržovat důležité etické a sociální priority získávání informací pro všechny.

(*Computers in Libraries – Volume 29, Numer 10/2009, s. 6*)

Připravil **ROMAN GIEBISCH**

Úplný přehled novinek najdete na adrese http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=09_Okn/Prirustky.htm

KNIHOVNICTVÍ

Teorie. Řízení a organizace

- Auf dem Wege in die Informationsgesellschaft : Bibliotheken in den 70er und 80er Jahren des 20. Jahrhunderts / herausgegeben von Peter Voldosek und Werner Arnold. / Na cestě k informační společnosti. Knihovny v 70. a 80. letech 20. století. / Wiesbaden : Harrassowitz, 2008. – 286 s. – (Wolfenbütteler Schriften zur Geschichte des Buchwesens ; Bd. 43) *Kdb 38.163*
- DURRANI, Shiraz : Information and Liberation : writings on the politics of information and librarianship. / Informace a svoboda. Dokumenty informační politiky a knihovnictví. / Duluth : Library Juice Press, 2008. – xxxiv, 345 s. *Kfe 38.150*
- Italian Libraries / ed. by Vittorio Ponzani. / Italské knihovny. / [Roma] : Iacobelli, [2009]. – 149 s. : il. – (Libri e Riviste d'Italia ; 62) *Kfe 38.131*
- Książka, biblioteka, informacja w kręgu kultury i edukacji / praca zbiorowa pod red. Elżbiety Barbary Zyberty i Doroty Grabowskiej. / Kniha, knihovna, informace v oblasti kultury a vzdělávání. / Warszawa : Wydawn. SBP, 2008. – 278 s. – (Nauka, Didaktyka, Praktyka ; 104) *Kfe 37.837*
- LAWAL, Ibironke O. : Library and Information Science Research in 21st Century : a guide for practising librarians and students. / Výzkum v oblasti knihovnictví a informační vědy v 21. století. Příručka pro knihovníky a studenty. / Oxford : Chandos, 2009. – xvi, 212 s. – (Chandos Information Professional Series) *Kl 38.111*
- MURRAY, Stuart A. P. : The Library : an illustrated history. / Knihovna : ilustrované dějiny. / Chicago : American Library Association, 2009. – x, 310 s. : il. *Kdb 37.953*
- STANLEY, Mary J. : Managing Library Employees : a how-to-do-it manual. / Personální management knihovny. Metodická příručka. / New York : Neal-Schuman, 2008. – xi, 247 s. – (How-to-do-it manuals ; no. 161) *Kfa 37.452*
- Úloha knižnice v rozvoji klíčových kompetencí jednotlivce : zborník príspevkov z odborného seminára, ktorý sa konal dňa 22. apríla 2009 v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici / zostavila Blanka Snopková. Banská Bystrica : Štátna vedecká knižnica, 2009. – 1 elektronický optický disk (CD-ROM) *V 446/CD-ROM*

Automatizace knihovnické a informační činnosti

- Core Technology Competencies for Librarians and Library Staff : a LITA guide / ed. by Susan M. Thompson. / Základy technologických kompetencí pro knihovníky a pracovníky knihovny. Příručka. / New York : Neal-Schuman, 2009. – xv, 248 s. – (Guide ; 15) *Kfa 37.922*
- Digital Convergence – Libraries of the Future / Rae Earnshaw and John Vince (eds). / Digitální sbližování – knihovny budoucnosti. / London : Springer Verlag, 2008. – xxxii, 415 s. *Ts 38.119*
- EARP, Paul W. – WRIGHT, Adam : Security Library Technology : a how-to-do-it manual. / Bezpečné knihovnické technologie. Metodická příručka. / New York : Neal-Schuman, 2009. – xiv, 245 s. – (How-to-do-it manuals ; no. 162) *Ol 38.141*
- KRÜPER, Yvonne : Telearbeit in wissenschaftlichen Bibliotheken : Untersuchung der Rahmenbedingungen und Möglichkeiten. / Práce u obrazovky ve vědeckých knihovnách. Výzkum rámcových podmínek a možností. / Saarbrücken : VDM, 2008. – 50 s. *Abc 37.890*

Architektura knihoven

- KHAN, Ayub : Better by Design : an introduction to planning and designing a new library building. / Začneme projektem : úvod do plánování a projektování nových knihovních budov. / London : Facet, 2009. – xix, 195 s. : plány, grafy. *Aa 37.782*
- Knihovna a architektura : 6.–8. září 2009 : pracovní seminář. Praha : Národní technická knihovna, 2009. – [47] s. : il. *Aa 8.951/B*
- Národní technická knihovna / koncepce knihy Jana Tichá, Roman Brychta, Petr Babák. Praha : Národní technická knihovna, 2009. – 189, [3] s. : převážně il. *Aac 38.138*

Organizace knihovních fondů

- JOHNSON, Peggy : Fundamentals of Collection Development and Management. – 2nd ed. / Základy rozvoje a řízení knihovních fondů. / Chicago : American Library Association, 2009. – xiii, 407 s. *O 37.862*
- OLSON, Nancy B. : Cataloging of Audiovisual Materials and Other Special Materials : a manual based on AACR2 and MARC 21. – 5th ed. / Katalogizace audiovizuálních a ostatních speciálních dokumentů. Příručka na základě AACR2 a MARC 21. / Westport : Libraries Unlimited, 2008. – xii, 311 s. : il. *Oaae 38.144*

Městská knihovna Jirkov

Město Jirkov leží v severozápadních Čechách blízko Chomutova. Jeho 21 100 obyvatel bydlí z velké většiny na sídlišťích. Na rozhraní dvou z nich, dále od historického jádra města, je v nevhledném socialistickém panelovém objektu v současné době také sídlo městské knihovny. Za 62 let své existence se městská knihovna několikrát stěhovala, až nyní se jí blýská na lepší časy. Od května tohoto roku by měla svůj provoz natrvalo zahájit v zrekonstruované Kludského vile s parkem, v někdejší zázemí a zimovišti proslulého cirkusu Kludský. Principál Karel Kludský mladší byl jednou z významných jirkovských osobností, a proto „znovuzrození“ jeho vily jako sídla veřejné městské knihovny považují knihovnice za důstojné vyrovnání dluhu, který k němu cítí. A připojují se ke Kludského motto, které se bez nadsázky může vztahovat i k poslání knihy a jež je vysloveno v jeho životopise *Život v manéži* zpracovaném Václavem Cibulou: „...nemělo by se na staré cirkusy zapomenout – jako by se nemělo zapomenout na nic, co dalo někdy lidem trochu radosti a síly. A naděje“.

Krásné a evropským normám odpovídající prostředí městské knihovny v Kludského vile společně se zahradou, upravenou pro hry dětí a příjemný odpočinek dospělých, bezesporu přilákají nové čtenáře, s jejichž úbytkem se stejně jako většina knihoven i ta jirkovská již několik let potýká. V roce 2008 knihovnice v Jirkově evidovaly 1308 registrovaných čtenářů a 14 826 návštěvníků. K 31. 12. 2008 fond čítal 51 816 knihovních jednotek a přes neustálé snižování finančních prostředků na nákup knih se dosud daří alespoň jeho částečná aktualizace. Kromě klasických výpůjč-

ních služeb ve čtyřech odděleních nabízí knihovna klientům veřejný internet, vazby dokumentů a informační, kopírovací a další služby. Počítač se zvukovým výstupem slouží zrakově postiženým, kterým knihovna rovněž poskytuje možnost pravidelných setkání, jež jsou mezi nimi velmi oblíbená. Oddělení pro děti pořádá pravidelné besedy, lekce a výtvarné dílny pro předškoláky a žáky základních škol, v době letních prázdnin děti s knihovnicemi podnikají poznávací výlety v okolí města, ale i ve vnitrozemí. Své příznivce si našly i podvečerní cestopisné přednášky pro dospělé. Knihovna se každoročně připojuje k celonárodní akci Týden knihoven a k Noci s Andersenem.

Od podzimu roku 2006 knihovna provozuje vlastní webové stránky s on-line katalogem. Při jejich tvorbě vyvstala kromě jiného i potřeba navrhnout logo. Na vyhlášení soutěže nebyl dostatek času, proto vzniklo spontánně, doslova „na kolenou“ knihovnice Marie Bečvářové. Jednoduchou kresbu tuší převedla do elektronické podoby a webmaster pouze upravil odstíny modré. Odborník by mohl tvůrkyni vytknout chyby v tazích a proporcích písma, ale možná právě ty činí logo zajímavějším. Tematicky neměla autorka na co navazovat, protože jirkovská knihovna nikdy svůj znak neměla, a jakkoliv napodobovat emblém města se knihovnicí nezdálo vhodné. Logo je proto symbolem čtenářství, jehož udržování a rozvoj jsou pro veřejné knihovnictví stále prvořadé. Městská knihovna jej užívá zejména v drobných písemnostech, na pozvánkách a v programových přehledech.

Jirkovská městská knihovna je od roku 2007 složkou příspěvkové organizace Kulturní, vzdělávací a informační zařízení Jirkov. Nemá právní subjektivitu, a proto své logo nemůže používat na oficiální úrovni.

16.

mezinárodní knižní veletrh
a literární festival

SVĚT KNIHY PRAHA 2010

13.–16. května

Výstaviště Praha – Holešovice

ČESTNÝ HOST Polsko

HLAVNÍ TÉMA

Rosteme s knihou, literatura pro děti a mládež
Literatura a sbližování kultur

SVETKNIHY.CZ

REGISTRACE ODBORNÉHO NÁVŠTĚVNÍKA

DEN PRO ODBORNOU
VEŘEJNOST – čtvrtek 13. 5. 2010

permanentní vstupenka
s bonusy

ON-LINE REGISTRACE NA
www.svetknihy.cz/
odbornynavstevnik

uzávěrka přihlášek: 31. 3. 2010

› nakladatel	› vědecký pracovník
› knihovník	› překladatel
› spisovatel	› pedagog
› knihkupec	› polygraf
› informační pracovník	› literární agent
› distributor	

Z nabídky vydavatelství **Národní knihovny ČR**

Katalogy nové generace – analýza vybraných systémů z pohledu uživatele

**Jindřiška Pospíšilová, Karolína Košťálová,
Hana Nemeškalová**

V rámci řešení výzkumného záměru „Budování vzájemně kompatibilních informačních systémů pro přístup k heterogenním informačním zdrojům a jejich zastřešení prostřednictvím Jednotné informační brány“, realizovaného NK ČR za finanční podpory MK ČR, byly z různých hledisek analyzovány následující systémy užívané v knihovnách: AquaBrowser, Encore, Endeca, Enterprise, Primo, VuFind. Publikace přináší výsledky této analýzy.

- Národní knihovna ČR, Praha 2009, 1. vydání, 66 s., zdarma
- ISBN 978-80-7050-579-3

Národní knihovna České republiky, Klementinum 190, 110 00 Praha 1

OBJEDNÁVKY PUBLIKACE:

NK ČR, oddělení odbytu, Sodomkova 2, 102 00 Praha 10, Alena.Spackova@nkp.cz